

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petil a 2.— Din. do 100 vrst 250 Din, večji inserati petil vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
»Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Zadnji napor reakcije

Ker so izgubili vsako nado, organizirajo režimovci gonjo proti Svetozarju Pribičeviću. — Čaršija straši s Kajmakčalanom in razpustom Narodne skupščine. — Vse intrige so zamen.

— Beograd, 28. januarja. V četrtek in petek je bila vsa beogradska javnost pod močnim moralnim vtisom odločnega koraka g. Radića. Noben Srbinanc ni verjel, da bi se g. Radić mogel ubraniti pod tolikim pritiskom z vseh strani, nihče ni verjel, da se lahko tako odločno odbije ponudba za oblast, niti je kdo mislil, da je KDK tako močna, da bi mogla vzdržati tako silen naval. Se se sedaj respektirajo v Beogradu to prečsko formacijo. Vlada radikali so zelo zamerili g. Pribičeviću, da jih je na zborovanju v Zagrebu nazval kukavice, in so hoteli z razbitjem koalicije in z vstopom g. Radića v vladu dokazati, da prečani niso nič boljši ter tako zakriti svojo lastno slabost. Da bi ubili ta moralni kapital KDK, da bi odvzeli g. Davidoviču bazo za njegovo akcijo, da bi oslabil njegovo pozicijo pred odločitvijo v demokratskem klubu, so začeli vzpirljati najrazličnejše intrige.

Današnja »Politika« slika dogodke zadnjih dni tako, kakor da je g. Radić odbil ponudbo g. Vukičevića samo pod pritiskom gg. Pribičevića in Davidovića in pod pogojem, da g. Davidović preseka situacijo v demokratskem klubu. Te trditve že itak najbolje pobija pismo, ki ga je poslal g. Radić na ponudbo g. Vukičevića in v katerem navaja vse razloge, zakaj je odbil njegovo ponudbo. Ti razlogi so tako jasni, da ni treba prav ničesar prikrivati.

Režimovci so sedaj organizirali kampanjo proti g. Pribičeviću, da bi ga na tak način diskvalificirali in s tem preprečili ujedinjenje demokracije. G. Vukičević je napovedal mobilizacijo reakcije, ki pa je rodila le mobilizacijo vseh naprednih elementov. Vukičevići so hoteli organizirati veliko protestno skupščino, na katero so hoteli angažirati tudi Udrugo rezervnih oficirjev in Narodno Odrano, da bi nastopili proti g. Pribičeviću. Akcija pa se je povsem izjalovila. Celo radikalno »Vreme« je odklonilo objavo tozadevnega poziva, ki ga prinaša edinolet današnja »Politika«.

Od velike protestne akcije je ostala samo brezpomembna akcija nezna-

nega radikalnega študentskega kluba beogradske univerze, ki hoče sedaj rešiti g. Vukičevićev režim pred neizogibnim polomom.

Prav tako so šli vladinovi v svojih intrigah še dalje in hoteli angažirati za kampanjo proti g. Pribičeviću celo generaliteto, ki naj bi pobijala g. Pribičevićeva izvajanja o Kajmakčalanu. Toda tudi generali so odklonili g. Vukičeviću svojo podporo, le general Pešić objavlja v današnjem »Vremenu« članek ki pa govori o popolnoma drugi stvari.

Končno hočejo režimovci plašiti demokrate z razpustom Narodne skupščine in razpisom novih volitev. Tem grožnjam seveda nihče ne pripisuje resnosti in vzbujajo le pomilovanje in posmehovanje. V ostalem pa se morajo novih volitev bati le oni sami, ne pa opozicija, najmanj še Kmečko-demokratska koalicija, ki je v vsej državi na zmagovitnem pohodu.

Jasno je, da po odločnih korakih g. Radića in po energičnem nastopu g. Davidovića ne more biti več govora, da bi seja demokratskega kluba izpadla polovičarsko. Tudi v najbolj pesimističnih krogih vlada prepričanje, da bo g. Davidović dobil na seji demokratskega kluba veliko večino, ki se ji bodo pokorili tudi vsi demokratski ministri. O dr. Marinkoviću pa se v ostalem vzdržujejo vesti, da se namerava iz zdravstvenih razlogov umakniti s političnega življenja ter da bo v kratkem odpotoval v inozemstvo v svrhu lečenja.

Posvetovanja in konference so se tudi danes dopoldne nadaljevale na vse strani. V predsedstvu demokratskega kluba sta imela nad dve uri trajajoč razgovor gg. Davidović in Pribičević, demokratski ministri pa so se zbrali v kabinetu zunanjega ministra, kjer so imeli dolgotrajno konferenco. Dopoldne sta bila v avdijenci na dvoru ministra g. dr. Kumandur in g. Čeda Radović, ki pa sta po kratkile poučeni krogov poročala kralju le o svojih resornih zadevah.

Pred važnim pokretom v notranji politiki

G. Davidović se na vsak način priključi KDK. — Konsternirani vladni krogi. — Tudi klerikalci so obupali. — Nove brez-uspešne intrige.

— Beograd, 28. januarja. Včerajšnja napoved g. Davidovića, da bo na prihodnji seji demokratskega kluba brez-pogojno izzval odločitev glede osnovanja enotnega demokratskega bloka, ki bi ga tvorili potom najtesnejšega sodelovanja in pod skupnim predsedstvom in vodstvom Demokratska zajednica in Kmečko-demokratska koalicija, je danes predmet živahnih komentarjev beogradske politične kroge. V zvezi s tem zlasti naglašajo izjave g. Davidovića, da zdaj ne bo ostal na pol poti ter da se bo, četudi bi mu sledilo samo pet poslancev, pridružil Kmečko-demokratski koaliciji, da izvede svoj načrt, ker je prepričan, da vodi edino pot k ozdravljenju naših notranje-političnih razmer in preko tega k omiljenju vladajoče gospodarske in socialne krize.

V vladnih krogih, kjer so doslej še vedno računali s tem, da g. Davidović ne bo upal presekat situacije v demokratskem klubu, je zavladalo včeraj popoldne razumljivo razburjenje. Radikalni ministri, katerim se je pridružil tudi dr. Gosar, da tako manifestira enotnost klerikalcev z radikali, so se včeraj ves popoldne pozno v noč v vladnem predsedstvu posvetovali z g. Vukičevićem in razpravljali o položaju. Novinarji so mogli iz razgovorov z radikalnimi ministri posneti, da vlada v njihovih vrstah popolna desorientacija ter da po vsem tem, kar se je zgodilo v zadnjih dveh dneh, ne vidijo nobenega izhoda in da smatrajo demisijsko vlado g. Vukičevića za neizbežno.

Tudi klerikalci so nad položajem popolnoma obupali. G. dr. Korošec je s svojimi včerajšnjimi izjavami, v katerih naglašal, da je SLS vezala svojo usodo na usodo radikalne stranke in g. Vukičevića, to še bolj podčrtal ter napovedal, da se bližajo zanj in za g. Vukičevića težki dnevi. V političnih krogih so te izjave šefa SLS napravile vtis, da se klerikalci zavedajo, da kot samostojna stranka pri bodočih kombinacijah sploh ne pridejo v poštev in da jih more le takojšnja fuzija z radi-

kali rešiti popolnega političnega pozabljenja.

Dasi je po odločnih nastopih voditeljev Kmečko-demokratske koalicije jasno, da stojimo pred odločilnim preokretom, nadaljujejo pristaši g. Vukičevića vendarle z intrigami in s spletkami, da bi neprijeten razvoj situacije preprečili ali vsaj še za nekaj časa ovirali. Zato jim je odgovoritev seje demokratskega kluba do ponedeljka naravnost dobrodošla, ker upajo, da bodo medtem lahko vplivali na demokratske ministre, da se upro načrtom g. Davidovića. Dočim v demokratskih krogih zatrjujejo, da se bodo demokratski ministri v vsakem slučaju pokorili sklepom kluba in da akcije g. Davidovića ne bodo ovirali, se širijo iz ožjih vladnih krogov neprestano vesti, da pride do razcepa demokratskega kluba odnosno Demokratske zajednice, če bo g. Davidović stavil demokratski klub pred usodopolno odločitev.

Posebno mnogo upov polagajo Vukičevići na muslimane, o katerih zatrjujejo, da so brezpogojno za g. Vukičevića ter da bodo v slučaju osnovanja demokratskega bloka izstopili iz Demokratske zajednice in se, kakor dr. Korošec s slovenskimi klerikalci, pridružili g. Vukičeviću. Zato je kakor mrzel curek vplivala na te kroge izjava uglednega muslimanskega pravka g. dr. Hrasnice, da bi pomenil razcep Demokratske zajednice sprčo dvomljivih kombinacij g. Vukičevića največjo politično kratkovidnost. Vrh tega je šef IMO g. dr. Spaho včeraj odpotoval v Sarajevo, kar tolmačijo v političnih krogih za dokaz, da se hoče izogniti vsem spletkam in intrigam ter počakati na odločitve demokratskega kluba. Muslimani zatrjujejo, da doslej še niso zavzeli definitivnega stališča, da pa se slevoplep strinjajo s politično vodstvom Demokratske zajednice. Politični položaj stoji v znamenju napetega pričakovanja ponedeljkove seje demokratskega kluba, ki bo presekala nejasnost in definitivno razčistila situacijo.

ZA STABILIZACIJO FRANCOSKEGA FRANKA

— Pariz, 28. januarja. V finančni debati francoske zbornice je poslanec Barety, ki je pristal stabilizacije, izjavil, da se mora gospodarska stabilizacija države izvesti, predno se stabilizira valuta. Poslanec Pietri je povdarjal, da so tehnični in psihološki pogoji za stabilizacijo že podani. Bivši predsednik reparacijske komisije, Dubois, je govoril ob tej priliki o nemških reparacijskih plačilih Franciji. Vsi trije govorniki so soglasni v tem, da je narodna edinstvo v veliki meri odvisna od stabilizacije gospodarskega stanja v državi.

V MEHIKI NI MIRU

— Mehiko, 28. jan. Pri hitri preiskavi radi izvedbe zakona je bil aretiran direktor 17 profesorjev in 8 diakov neke katoliške šole. Tudi vsi diaki seminarja De Regina so bili včeraj aretirani; pozneje je policijski šef izpustil izmed njih 110 na svobodo. Ravno tako je bilo izpuščenih 20 učiteljev neke katoliške šole, ki so bile včeraj aretirane.

V TURČIJI NE TRPE KORUPCIJE

— Angora, 28. januarja. Turška narodna skupščina je odobrila poročilo preiskovalne komisije glede zlorab pri popravilu križarke »Göben« in je izročila sodišču bivšega mornariškega ministra Ihsanbega in 12 sokrivcev.

GIOLITTI ZA FAŠISTE

— Rim, 28. januarja. Bivši večkratni ministrski predsednik Giolitti je podal nekemu fašističnemu novinarju izjavo, v kateri pravi med drugim: Mi liberalci smo zadnja leta nudili žalostno sliko, ker se nismo znali utrditi in trajno vladati. Mučil nas je proporcionalni sistem, ki je vlado izpostavljaval nasilnostim strank. Jaz moram biti fašistom hvaležen za vojno, ki jo vodijo proti socializmu in Sturzovim popularcem, ker ti stranki sta mi povzročila največ grenkih ur tekem mojega dolgega političnega življenja. Emigranti kakor Nitti in Salvemini, so vsega obsojanja vredni, ker onstran meje slabo govorijo o naši državi in njenih voditeljih. Niso vredni, da so Italijani!

BOJ ZA PETROLEJ

— Berlin, 28. januarja. Ciljska zbornica je z veliko večino sprejela zakon, ki zabranjuje tužcem izrabo petrolejskih koncesij.

Iz ljubljanske kronike

Kitajska nadlega. — Policijski drobiž.

S kitajskimi krošnjariji vseh vrst in branž imajo naše oblasti že od nekdaj velik kriz in nevedo kam in kod z njimi. Velikina nebeških sinov pride namreč v našo državo brez vizuma ali potnega lista, izkažejo se samo z legitimacijo ali vizumom, katerega jim izstavi nebeško carstvo za potovanje v Evropo.

Baš te dni je v Maribor prispelo 25 Kitajcev katere je izgnala beogradska policija, ki je izdala mariborski policiji navodilo, naj jih izžene v Avstrijo. Toda tudi avstrijske oblasti niso bile nič kaj navdušene za nebeške sinove, in ker so bili ti brez pravih potnih listin, so jih izgnali nazaj v Maribor. Sedaj čakajo v Mariboru, kjer so v breme občini in v nadlego prebivalstvu.

Davi pa so tudi iz Rakeka prignali tri Kitajce, ki so se pripeljali iz Italije. Imena so jim Čing, Čang in Cong, vsi trije so krošnjariji, toda brez potnih listin. Na policijo so pri zasljanju skušali s kretanjem dokazati, da imajo pravico do krošnjarijenja po Jugoslaviji. Vse to pa jim ne bo pomagalo, kajti policija jih bo zopet izgnala tja, odkoder so prišli.

Včeraj je bil aretiran trgovski sluga Franjo Z., stamujoč v Zg. Šiški, ki je pri neki stranki v Krakovski ulici izmaknil 4000 Din. Njegovo veselje je bilo kratko, kajti prišli so ga že drugi dan po tavini. Policija ga je izročila sodišču. — Na policiji je prijavila danes Frančiška Wimmer, žena brzojavnega mojstra, da pogreša svojega moža Henrika že od 26. t. m. Kam je mož odšel, ji ni znano.

Velikih tatov in svedrovcov v Ljubljani sicer ni, imamo pa specialiste za stojnice in barake, ki posušujejo s toliko večjo vnamo. Tako je bilo včeraj ponoči v Šolskem drevoredu vlomljeno v stojnico mesarice Marije Ham. Tat je siloma odtrgal ključavnico od shrambe mesa in nato odnesel 20 kg prekajenega mesa, 10 kg slanine, 1 kg mesa in pol kg salame, vse skupaj v približni vrednosti 900 Din. Očitno je, da sta izvršila vlom dva lopova, kaj malo verjetno je, da bi en sam naenkrat odnesel 30 kg blaga.

Zima v Boki Kotorski

Naš izborni izvestitelj vseh prirodnih pojavov v južni Dalmaciji, ki že 30 let podpira našega strokovnjaka prof. dr. Belarja s svojimi točnimi prispevki, živi na najlepši točki Boke Kotorske, kjer uživa lastne pridelke svoje kampanje, ki jih prideluje v potu svojega obraza, ker kronska penzija tudi njemu ne dovoljuje najemati delavcev, nam poroča o klimatičnem stanju sedanjega zime v Boki Kotorski. Poročevalec je naš rojak iz Litije in bralcem našega lista dobro znani dr. Anton Mahkovec, dvorni svetnik v pokouju, ki je nekaj konzul vseh naših fantov z Gorenjske, ki služijo pri vojni mornarici, obiskujoč v Boki nekako ljudsko univerzo ali tehniko v raznih prvotnih strokovnih kurzijah ali solah naše vojne mornarice. To se godi tem fantom, uživajo odlični pouk tako poceni, kakor nikjer drugod, poleg tega opravijo s tem še svojo vojaško obveznost. Da se tem gojencem res dobro godi, priča dejstvo, da jih veliko služi po izpolnitvi obveznega roka prostovoljno dalje kot podoficirji pri mornarici, dobro vedoč, da v domovini ne najdejo njihovi novi izobrazbi primernega posla. Na ta način razpolaga naša vojna mornarica z izbornim podoficirskim korom naših fantov, ki so pri mornarici na glasu kot najboljši materiali za vse tehnične stroke, med tem ko se naš fantje na idealen način izpopolnjuje svoje znanje kakor nikjer drugod.

Kaj pa pravi o vremenskih prilikah Boke v zimskem času naš vestni poročevalec? Prav lahko si zamislimo, kako divno se že razvija vegetacija v Boki nekako ob Srečnici, ko vlada pri nas še trda zima.

— Tu v divni Boki — piše dr. Mahkovec, — letos ni potresov in tudi snega ne. Tega gledam samo na vrhu Lovčena in menda ga tudi tam ni toliko kot druga leta. Mraz, t. j. temperatura izpod ničle smo imeli samo eno jutro, t. j. 19. XII. 1927, in sicer — 2 stopinji C.

Po izredni suši, ki je trajala od 5. junija do 1. oktobra, je nastopila ravno tako izredno lepa jesen, ki je trajala vse do omenjenega dne. Božična praznika sta bila krasna, ali že naslednji dan smo dobili slabo vreme z velikimi nalivi. V dveh dneh je bilo nad 400 mm padavin.

Od 1. januarja pa imamo idealno lepo vreme, opoldne na terasi kaže termometer 25 do 32 stopinj C in pri obrezovanju trt mi znoj kaplja s čela. Pomaranče, kojih cvetje je mraz od 19. decembra malo osmolil, so se zopet pomladile in mandlji tudi že cveto na vrtni. Travniki so pokriti z ljubkimi marjeticami. Taka je letos zima v Boki, ko vsa Evropa tarna nad hudim mrazom in snegom.

Pridelek vina je bil po kvantiteti srednji, ali po kvaliteti se boljšeje ne spominjam. Belo vino je kakor Ciper. Oljke tudi niso bogato rodile, toda pridelek je po kakovosti, kakor si boljšeje ne moremo želeli. Vi ste me svojčas opozarjali, kako čuvati oljke — ali po naše masline pred »mosco oleaceo«, t. j. pred črvm. Letos nisem ne jaz ne kdo drugi ganil prsta proti tem za oljko res nevarnim mrčesom in oljkin plod, je bil krasen, zdrav kakor še nikoli. Nobenega črva nisem našel, nobena oljka ni bila pokvarjena, odnosno nabodena. Iz tega je razvidno, da je pri nas bolj kakor kjerkoli vse odvisno od vremenskih prilik in da suša sama po sebi za južne kraje še ni nesreča.

Škoda, da se tu ne okoristimo dovolj s turistikom. Kje najdete slične klimatične prilike sredi zime kot sem jih vam opisal. V Nizzi ali Neaplju sigurno ne. Kar je poleti Bied, bi morala biti pozimi in spomladi Boka, ta kraj palm, vijolic in vseh krasot južnega podnebnja.

Z ledenih poljan nas kliče in miče jadranska obal. Vsaj bi bilo res dobro, da se domačini temu vabilu odzovejo, da ne bodo zopet tuji naš divni raj na jadranski obali odkrivali svetu, kakor so nekdanji tuji črvi in oznanjevali z besedo in sliko naš krasni planinski raj v kraljestvu Zlatobora, krog čarobnega Triglava širom sveta. Prof. dr. A. Belar.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 801.5, Berlin 13.565, Milan 301.25, London 277.25, Newyork 56.81, Praga 168.55, Curih 10.947

ZAGREBSKA BORZA.

Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: London 277.15, Newyork 56.81, Pariz 224, Milan 301.25, Curih 10.945, Berlin 13.56, Dunaj 801.5, Praga 168.45.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih: Beograd 9.1375, Pariz 204, Dunaj 73.18, Milan 27.49, London 25.3175, Newyork 519.40, Berlin 128.80, Praga 15.30.

Novo italijansko izzivanje

Italijani zahtevajo v Dalmaciji več šol, v katerih bi se razna-rodoval naš živelj. — Razburjenje med dalmatinskim prebivalstvom.

— Split, 28. januarja. Na poziv zunanjega ministra je odpotoval v Beograd veliki župan splitske oblasti dr. Perović. Kakor se doznava, je bil pozvan v Beograd radi novih koncesij, ki jih zahtevajo italijanska vlada za Italijane v Dalmaciji. Italijani so namreč zahtevali od naše vlade, naj dovoli otvoritev gotovega števila šol društva »Lega nazionale« v raznih primorskih krajih ter odstopi zavod za sirovašno deco »Martini March« v Splitu.

Radi teh italijanskih zahtev se seveda dalmatinska javnost upravičeno razburja. Splošno se smatra, da skuša Italija čim več izisliti, ko postavlja take zahteve, ki direktno žalijo čustva dalmatinskega prebivalstva. Zahteva italijanske vlade po otvoritvi italijanskih šol pomenja z ozirom na majhno število Italijanov v dalmatinskih krajih drzno izzivanje. Italijani se pri tem sklicujejo na st. margheritse konvencije, dasi nimajo celo v krajih, kjer že obstoje

italijanske šole, niti po deset otrok, tako da morajo umetno vzdrževati število šolskih otrok na ta način, da v posamezne razrede ljudskih šol vpisujejo celo mladeniče v starosti od 15 do 20 let. Dalmatinska javnost pričakuje, da bo vlada primerne odgovorila na najnovejša izzivanja Italije.

Rim, 27. januarja. g. »Giornale d'Italia« objavlja članek pod naslovom »Jugoslavija se pripravlja za vojno«. V tem članku prinaša izvešček iz neke jugoslovenske priročne knjige za armado, kjer se naglašajo ofenzivni duh Jugoslavije. Kot zunanje sovražnike omenja list po tej knjižici Italijane, Nemce, Madžare in Bolgare. List zatrjuje, da je to knjižico spisal jugoslovenski polkovnik Kostić in da jo je vojno ministrstvo odobrilo. List poziva Avstrijo, Madžare in Bolgare, ki jih Jugoslavija ogroža, naj pravočasno uvedejo obrambne mere in se temeljito oborožijo.

NEMSKO-LITOVSKA POGAJANJA

— Berlin, 27. januarja. Zunanji minister dr. Stresemann je danes dopoldne imel dveurno konferenco z litovskim ministrskim predsednikom Voldemarasom. Razgovori se bodo jutri nadaljevali.

MILIJONSKÉ INSOLVENCE

— Dunaj, 27. januarja. Po vsej Evropi znana veletrgovina s preprogami Orendi je prišla v plačilne težkoče in stopila v pogajanja s svojimi upniki za dosego izvensodne poravnave. Ker ima firma ogromne zaloge blaga in so njene težkoče povzročene v prvi vrsti po splošni gospodarski krizi in po zastoji v trgovini, je računati, da bo prišlo med tvrdko in njenimi upniki v najkrajšem času do sporazuma.

— Bukarešta, 27. januarja. Sodišče je uvedlo konkurzno postopanje proti največji bukareški in sploh rumunski trgovski tvrdki »Au Printemps de Bukarest«. Pasiva znašajo 70 milijonov lejev. (25 milijonov Din).

Rumunija in Italija

— London, 28. januarja. Povodom izjav rumunskega zunanjega ministra Titulescu o razgovorih z Mussolinijem objavljajo listi med njimi tudi »Daily News«, poročila iz Rima, ki naglašajo, da je pričakovati po Titulescuem posetu v Rimu izpremembe v orijentaciji balkanskih držav. Nobena tajnost ni, da je Mussolini mnenja, da more Rumunija doseči važne uspehe na Balkanu, ako sklene zvezo z Italijo. Z ozirom na zadovoljstvo, ki vlada na italijanski in rumunski strani povodom razgovorov med Titulescuem in Mussolinijem, je jasno, da je Rumunija spoznala možnost, ki koristi ter se popolnoma udeležila vplivu Italije.

IZ DEŽELE REVOLUCIJ

— Lizbona, 28. januarja. Portugalska vlada je stavila generalu Gomezu Costi, ki je organiziral meseca maja l. 1926 proti portugalski vladi upor, na izbero vojaško službo v Afriki ali pa izgon iz države. General se je odločil za zadnje in odide v Belgijo.

Kaj pričakujejo volilci od ljubljanskega občinskega sveta?

Potruba smotrenega in poštenega gospodarstva. — Sodelovanje in kontrola javnosti nad občinsko upravo. — Revizija dosedanjega občinskega gospodarstva. — Rešitev najhujših gospodarskih in socialnih problemov.

Za ponedeljek je sklicana prva seja ljubljanskega občinskega sveta, s čimer se odpre nova doba dela v ljubljanski občinski upravi. Nobenega dvoma ni, da je ob malo dobri volji strank, zastopanih v občinskem svetu, mogoče redno delo v občinskem gospodarstvu, ki ga pričakuje in zahteva brez izjeme vse ljubljansko prebivalstvo.

Sedanji časi gospodarske krize, propadanja produkcije in konzuma, ne dopuščajo pod nobenim pogojem, da bi se zamerljivi gospodarski interesi celo tam, kjer jih lahko sami uredimo, v domači hiši. In občinski svet je pred vsem gospodarska ustanova, ki se ima v prvi vrsti baviti z reševanjem gospodarskih in socialnih vprašanj v svojem področju, z upravljanjem občinskega premoženja in z nobenimi velepolitičnimi problemi.

Gospodarski in socialni problemi našega mesta postajajo z vsakim dnem večji in ni dvoma, da je potrebno pri njihovem reševanju sodelovanje vse ljubljanske javnosti, kakor je pravilno naglašal župan dr. Puc ob svoji zaprijeti. Sodelovanje in kontrola javnosti nad občinskim gospodarstvom sta pa mogoča le potem izvoljenega občinskega sveta, njenega predstavnika, in kdor bi skušal ovirati redno njegovo poslovanje, bi samo na novo odvzemal javnosti pravico do sodelovanja in kontrole v nasprotju z vsemi načeli demokratizma.

Ni SDS kriva, ako prihaja Ljubljana tako pozno zopet do svoje občinske avtonomije, in tudi SDS ne bo kriva, ako bi došlo zopet do njene ukinitve. Napredni zastopniki v ljubljanskem občinskem svetu so ponovno ob raznih prilikah izjavili, da so na strogo komunalnem programu pripravljeni sodelovati z vsakomur pri reševanju gospodarskih in socialnih problemov ljubljanske občine, za kar so pripravljeni storiti vse, kar je mogoče.

Ob priliki smo že opozorili na nekatere važnejše gospodarske probleme, ki jih je treba nujno rešiti v ljubljanski občini in ki sta jih navedla nedavno tudi veliki župan dr. Vodopivec in župan dr. Puc. Že ti problemi, razširjenost kanalizacije, cestne železnice, nadaljevanje stanovanjske akcije, regulacija cest in trgov itd. zahtevajo mnogo stvarnega in resnega dela, ki je neodložljivo. Občinsko gospodarstvo se ne sme razvijati v dosednji smeri, ko so

se n. pr. pričele graditi stanovanjske hiše šele jeseni, vsled česar je bilo treba kupiti za drag denar stroje za osuševanje teh hiš preko zime.

Kar zahteva čas in potreba, se mora rešiti in izvesti takoj, da se prepreči škoda.

Na ponedeljki seji občinskega sveta ima priti na dnevni red zopet vprašanje izplačila prejemkov mestnim uslužbencem preko dvanajstih za mesec februar. Ponovila se bo igra iz začetak januarja, ko se mestnim uslužbencem niso izplačale plače. Saj je res, da so bili ti uslužbenci nastavljeni lanske leto pod komisarjatom preko potrebnega števila, vsekakor pa smo mnega, da bi bil velik škandal, skrajno brezvestno in nesocialno, ako bi jih puščali iz strankarsko političnih vzrokov na cedilu baš oni, ki so jih zvalili v mestno službo, ne da bi zadostno poskrbeli za kritje tozadevnih izdatkov.

Nobenega dvoma ni, da se bo pojavilo sčasoma še več sličnih vprašanj, ki morejo ovirati redno občinsko gospodarstvo in ki so samo v toliko politična, v kolikor hoče kdo onemogočiti poslovanje občinskega samouprave.

Tisti, ki bi hotel onemogočiti to poslovanje, prevzema veliko odgovornost pred ljubljanskimi volilci, ki svojih zastopnikov v občinski svet pač niso poslali zaradi tega, da bi se igrali z njihovimi gmotnimi interesi v njihovo škodo.

Na ponedeljki seji občinskega sveta se ima razpravljati tudi o predlogu obč. svetnika dr. Gregorčiča glede revizije občinskega gospodarstva v času gerentskega sveta in vladnega komisarjata. Predlog je vsekakor umesten, ker je potrebno, da izvoljeno avtonomno zastopstvo preide dosedanje občinsko gospodarstvo ne samo zaradi tega, da ugotovi njegovo pravo stanje, ampak tudi zato, da gotovi in razčisti razne govorice, ki so se v zadnjem času pojavile v javnosti ter zbujaše ob raznih prilikah mnogo razburjenja. Jasnost v gospodarstvu, bo najboljši porok za smotreno in uspešno občinsko upravo.

Ljubljanski volilci zahtevajo dela, zahtevajo poštenega gospodarstva z njihovim denarjem, kar smatramo potrebno še posebej naglašati pred prvim rednim sestankom ljubljanskega občinskega sveta.

teljavo južne železnice in inšpektorat državnih železnic, da v tem važnem vprašanju naznanita stališče uprave vseh v dveh mesecih, in sicer deželni vladi ter mestnemu magistratu, ki bi potem regulacijo načrta za severni del mesta Ljubljane predelal dogovorno z upravama obeh železnic. Obenem je mestnemu magistratu sporočilo, da deželna vlada iz zgoraj navedenega razloga od mestne občine predloženega regulacijskega načrta za severni del mesta ne more odobriti ter ga je pozvala, da prilagodi regulacijo načrt temeljnim načelom, ki jih je ustanovila anketa, na kar naj načrt znova predloži v odobritev.

L. 1921 je gradbena direkcija opozorila mestni magistrat na potrebo intervencije pri ministrstvu za promet v zadevi predložitve glavnega kolodvorja oziroma definitivne rešitve tega vprašanja sploh, da bo mogoče regulacijo načrt končnoveljavno izdelati, in sicer po možnosti na podlagi soglasnosti ministrstva za promet s sklepom deželne vlade. 9. marca 1906 je gradbena direkcija povabila mestni magistrat, da ji čimprej sporoči, kaj je v zadevi regulacijskega načrta za severni del mesta do sedaj ukrenili. Pri tem je poudarila potrebo, da se zadevo pospeši, kar ravno manjkajoči načrt za severni del mesta moti vprašanje regulacijskega načrta za občini Moste in Ježica, od katerih je posebno prvi zelo aktualen. Opozorila je pri tej priliki tudi na dejstvo, da tvori Ljubljana nedvomno s svojo neposredno okolico v pogledu bodočega zidanja organično celoto in da vsled tega regulacije sosednih občin ni mogoče obravnavati ločeno, temveč le skupno z vsemi regulacijskimi vprašanji, ki se tičejo mesta Ljubljane, in to tem bolj, ker je leta 1897 odobren regulacijski načrt z opremljenimi prilike postal obsoleten. Gradbena direkcija je iz navedenih razlogov izrekla mnenje, da se mora mesto Ljubljana z okoljskimi občinami dogovoriti glede naprave skupnega regulacijskega načrta za ves mestni ter za teritorij neposredno na mesto mejnih občin.

Ob enem je gradbena direkcija naslovila tudi na direkcijo državnih železnic v Ljubljani vprašanje, kako stališče je zavzelo oziroma zavzema v vprašanju predložitve kolodvorov v Ljubljani ministrstvo za promet.

Mestni magistrat je 4. junija 1926 sporočil, da nima prav nobenega upanja na predložitve ljubljanskih kolodvorov. Vse, kar bi se na osnovi informacij pri direkciji državnih železnic moglo po njegovem mnenju doseči, bi bilo zgolj delno moderniziranje glavnega kolodvorja in na napravo podvoza na Dunajski cesti. Vsled tega je mnenja, da bi se bilo edle regulacije severnega dela mesta držati Heide - Schmidingerjevega načrta, ki je bil svoj čas od občinskega sveta sprejet. Ob enem je sporočil, da bo ta načrt ponovno predložil v odobritev s spremembami, ki bi se eventualno pokazale kot potrebne pri razpravi, ki jo je namerala gradbena direkcija sklicati skupno z vsemi zainteresiranimi občinami.

8. aprila 1926 je direkcija državnih železnic sporočila, da ni imela nobenega poudarila predlagati generalni direkciji državnih železnic oziroma ministrstvu za promet predložitve ljubljanskega kolodvorja. V zadevi sami smatra v današnjem času za neuporabno, da se kolodvorja (glavni in državni) predloži na drugo mesto, ker sedanjemu, pa tudi povečanemu prometu popolnoma zadostata. S spremembami raznih posameznih naprav, bodisi na gorenjski kolodvor, bodisi v Zalog, bo celo mogoče razširiti osebni kolodvor na sedanjem mestu. Dalje sicer priznava, da se bo širilo mesto proti ljubljanskemu polju, vendar zanika trditve, da tvori kolodvor oviro temu razširjenju. Končno smatra za potrebno, da se prvotni načrt spremeni, predlaga podvoz na Dunajski cesti, v podlaški Rastljev ceste pa bry eventualno tudi podvoz. Iz vseh navedenih razlogov direkcija sloh ni pristojna k reševanju študija vprašanja ter tudi ni stavlja konkretnih predlogov prometnemu ministrstvu.

Železniška uprava je torej pokazala namram vseskozi utemeljenim prizadevanjem vseh zainteresiranih krogov isto nerazumevanje, ki se je dosledno pojavljalo pod avstrijskim režimom.

Lani v maju je bila objavljena v Uradnem listu uredba o gradnji novih železnic, s katero je bil ustanovljen gradbeni program za daljšo dobo. Uredba je potrdila gorenjo izjavo direkcije državnih železnic v Ljubljani, s tolikim zanosom zanačeta akcija za predložitve ljubljanskih kolodvorov, pa je bila z njo, čene definitivno pokopana, pa vsaj odložena na nedolga doba, ker glasno informacij začetkom meseca decembra 1927 pri direkciji državnih železnic z ozirom na njej znane priprave za finančni zakon 1928—1929 za dolgo dobo ni misliti na povečanje železniškega investicijskega programa v takem pravcu, da bi bilo mogoče ustreči lokalnim, dasi morda popolnoma upravičenim željam in zahtevam.

Z ozirom na to je treba na novo pristopiti k vprašanju regulacijskega načrta za severni del mesta, s tem pa z ozirom na zgoraj obrazloženo ob enem k vprašanju spremembe regulacijskega načrta za mesto sploh in v zvezi s tem načrtom k napravi regulacijskega načrta za vse okoliške občine.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 28. januarja 1928; katoličani: Marjeta; pravoslavni: 15. jan., Gavril. Jutri: Nedelja, 29. jan. 1928; katoličani: Franjo; pravoslavni: 16. januarja, ap. Peter.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: ob 15. »Dva bregovca.«
Opera: »Zaljubljen v tri oranžec. C.
Kino Matice: »Če te ljubim, čuvaj se!«
Kino Dvor: »Milak, grönlandski lovec.«
Predavanja: ob 17.30 v areni Narodnega doma: J. Gerčar: Jugoslovenski prostovoljci v Rusiji; ruska revolucija.

Ples Jadranske straže ob 20. v Unionu.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: ob 15. »Veriga«, ob 20. »Mnogo hrupa za nič.«

Opera: ob 15. »Poljska krik, ob pol 20. »Hoffmannove pripovedke.«

Kino Matice: »Če te ljubim, čuvaj se!«
Kino Dvor: »Milak, grönlandski lovec.«
Film JKD: »S kinokamero po svetuc, ob 11. dopoldne.

Drsalne tekme na drsališču SK Ilirije. DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Bohine, Rimska cesta; Bakartič, Sv. Jakoba trg.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Naši muslimani se modernizirajo. — Kaj bo s kinematografi? — Zagrebčani propagirajo stavko kadilcev.

V Zagrebu živeči muslimani so imeli 22. t. m. skupščino, na kateri so razpravljali o znani izjavi verskega poglavarja muslimanov v Jugoslaviji Reis-ul-Ulema proti fesu in pajčolanu. Na skupščini je bila sprejeta resolucija, v kateri se zagrebški muslimani solidarizirajo z naziranjem Reis-ul-Ulema glede odprave zastarelih običajev zakrivanja ženskega obraza in nošnje fesa. Skupščina smatra, da ljudje, ki si nezakonito prisvajajo naslov hodža, nimajo pravice meritorno razpravljati o tem vprašanju, ker je v to najbolj poklican Reis-ul-Ulema. Po mnenju zagrebških muslimanov nosijo glavno odgovornost za kulturno zaostalost muslimanov naši državni muslimanski hodže kot večna opozicija v vsakem kulturnem napredku muslimanov. Zastareli običaji so glavna ovira, da se muslimani v državi na gospodarskem in kulturnem polju ne morejo razvijati paralelno z muslimani v Turčiji. Z odpravo fesa in pajčolana naši muslimani nočejo žaliti čutov svojih roditeljev, ne morejo pa živeti na isti način kakor žive omi. Zagrebški muslimani prosijo državne funkcionarje, da branijo v ustavi zajamčeno osebno svobodo in vzamejo pod zaščito one, ki se po svojih nazorih ne strinjajo z zaostalostjo. V primeru, da se člani hodžinske kurije ne bi strinjali z nazori Reis-ul-Ulema in da bi zavzeli nasprotno stališče, ne bodo zagrebški muslimani priznali njenega sklepa. Končno ugotavljajo zagrebški muslimani v svoji resoluciji, da stoji vsi napredni in zavedni muslimani za Reis-ul-Ulema, ki ga prosijo, naj vztraja v borbi proti zastarali hodžinski sekti in konservativni čaršiji. Nasprotno so pa sarajevski muslimani na zborovanju 25. t. m. nastopili proti Reis-ul-Ulema, češ da je z njegovim pokretom ogrožena muslimanska vera.

Kakor vse kaže, vprašanje znižanja davkov in ostalih dajatev, ki so ga lastniki kinematografov zahtevali od finančnega ministra, ne bo kmalu rešeno kljub vsem obljubam merodajnih činiteljev. Zato so lastniki kinematografov na seji, ki so jo imeli nedavno v Zagrebu, sklenili, da zavzamejo v tej zadevi energično stališče. Že danes odstopajo njihova deputacija v Beograd, da stopi v stik s predstavniki saveza lastnikov kinematografov. Zahtevati hočejo ponovno od finančnega ministra, naj se davki in takse znižajo. Za pri-

mer, da bi dobili negativen odgovor, zadržujejo lastniki kinematografov, da bodo zaprli svoja podjetja. Seveda se pozitivno ne more reči, ali res pride do tega in sicer pred vsem zato, ker so v državnem proračunu že določene vsote, ki naj bi se vplačale tekom proračunskega leta 1928-29. Finančni minister pač ne bo hotel delati kakih izprememb v proračunu in zato se bo bržkone akcija lastnikov kinematografov zaključila z novimi obljubami, ki jih kakor vedno tudi sedaj ne bo manjkalo. Vprašanje je, ali bodo v tem primeru lastniki kinematografov vztrajali do konca in zatvorili svoja podjetja, ker imajo pač zopet svoje posebne pogodbe s filmskimi podjetji, ki imajo v vprašanju stavke tudi važno besedo.

Ne samo pri nas, tudi drugod vladajo med kadilci veliko nezadovoljstvo radi slabe kvalitete tobaka, ki ga nudi uprava monopolov za drag denar. Zlasti v zadnjem času je kvaliteta vseh vrst cigaret in cigaretnega tobaka tako slaba, da vzbuja upravičeno ogorčenje vseh še tako potrpežljivih kadilcev. Že večkrat se je govorilo o stavki kadilcev, ki bi menda edina mogla spametovati upravo državnih monopolov, da bi prenehala s svojo prakso in ne izvažala najboljšega tobaka samo v inozemstvo, marveč bi tudi domačim kadilcem privoščila nekaj zlahtnejše trave. Kakor drugod, so tudi Zagrebčani že večkrat javno protestirali proti postopanju monopolne uprave, ki pa se seveda za take proteste prav malo zmeni. Zagrebški kadilci pa so se sedaj tako zrevoltirali, da prav resno propagirajo organizacijo stavke kadilcev. Zagrebški listi objavljajo pozive in ni dvoma, da bi stavka dosegla lepe uspehe, če bi imeli kadilci toliko trdne volje, da bi vsaj mesec dni vzdržali. Nek zagrebški kadilec je izračunal, da popuši Zagreb dnevno za 250.000 Din tobaka. Pri tem računa, da potroši vsak kadilec dnevno povprečno samo pet dinarjev. Mesečno bi stala državo taka stavka samo v Zagrebu 7 in pol milijon Din. Ni vrag, da bi tega ne čutila blagajna uprave monopolov, zlasti še, če bi zagrebškemu zgledu sledila tudi druga večja mesta. Uprava monopolov pa se očitveno predobro zaveda, da je kajenje strast in slabost ter da bodo strastni kadilci rajši kadili še tako slab tobak, kakor pa da bi se vsaj za nekaj čas odpovedali tej »dobroti«.

Beograd-Ljubljana-München-Berlin

Vse, kakor pri nas: München se upira Berlinu prav tako, kakor Ljubljana Beogradu. Dunajski »N. Wiener Journal« je prišel te dni zanimiv članek, ki govori o silni nevolji Münchena napram Berlinu natančno tako, kakor bi bil članek spisan v Ljubljani napram Beogradu.

Veliko število voditeljev Bavarske iz krogov vede, umetnosti, slovstva, industrije, trgovine, obrti in kmetijstva je izdalo okle, ki z vsjo strogostjo brani pravico Bavarske in Južne Nemčije na svoje lastno kulturno in gospodarsko življenje ter zastopa zgodovinsko nalogo Münchena in Bavarske v zvezi Nemčije. Posebno zanimivo je, da se ta okle nanaša tudi na Avstrijo in na avstrijsko kulturno - gospodarsko stališče v splošnem okrožju nemškega jezika. Okle so podpisali najbolj ugledni možje, rodoljubi.

Tu pravijo, da je bila Bavarska in ves nemški jug vedno vir razvoja nemške kulture. Berlini centralizem in državnotpolitična brezpravnost dežel pa sta kriva, da München, Dunaj in sploh ves nemški jug niti najbolj nujnih kulturnih nalog ne more vsrčiti več. Berlin nima razumevanja, niti volje za najnujnejše potrebe Južne Nemčije. Nove stavbe se ne morejo dograditi in stoji brez ometa in brez oken, ker ni sredstev. Bavarski državni gledališki orkester se mora vzdrževati iz milodarov. Prve moči na vseh poljih vede in umetnosti zavlada Berlin z denarjem k sebi in primerjava med Berlinom in Münchenom kaže, da ima München neprimerljivo malo decotov. Čeprav ima München močno umetniško kolonijo in je staro umetniško torišče, poizkuša se sedež zvez nemških umetniških društev potegniti iz Münchena v Berlin. Vsi denarni viri državnih podjetij, pošte in železnice se odtekaajo zvezine v Berlin, kjer se vsa državna gmotna sredstva neomejeno izkoriščajo na škodo ostalih dežel, zlasti pa Južne Nemčije. Berlini urad za promet tujcev je izdal vodnika po Nemčiji v angleškem jeziku, a je Avstrijo, Bavarsko in Württemberg popolnoma prezrl, tako da jih niti ne omenja. Celo svetovno slavne bavarske muzeje in galerije hoče Berlin opleniti.

Rokodelci, tovarnarji, veleindustriji, kmetovalci in celo bavarske banke čutijo čim dlje huje upravne metode berlinskih instanc. Proti državnim ustavi in pogodbam se vrra med bavarsko in sploh južnememško uradništvo na poštah, železnicah, financah in drugje čim dlje več nedomačinov s seve.

Okle zaključuje z besedami: »Današnja borba Bavarske za večjo finančno samoodlobo ne izvira iz pohlepa po moči, nego iz odpora, da Bavarska ne bi bila po berlinskem centralizmu vladana provinca. Le po poti nemške zvezne države misli je zagotovljena sloga in nacionalna enotnost.«

Tako se Bavarska ljuto otresa berlinske hegemonije, Avstrija pa se čim dlje bolj pomilja, da bi postala izkoriščana pruska

država... Vse, kakor pri nas, kjer gre boj proti beograjski čaršiji in njenim eksponentov.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama:
Začetek ob 20.
Nedelja, 29. januarja ob 15. Veriga. Igra Oder Mladinskega doma na Kodeljevem. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ob 20. Mnogo hrupa za nič. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 30. januarja. Sodnik zalamejski. Red B.
Torek, 31. januarja. Zaprtlo.
Opera:
Začetek ob pol 20.
Sobota, 28. januarja. Zaljubljen v tri oranžec. Red C.
Nedelja, 29. januarja ob 15. Poljska krik, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 30. januarja. Zaprtlo.
Torek, 31. januarja. Zaprtlo (generalka).
Sreda, 1. februarja. Baletni večer. Premijerski abonma.

Nedelja v ljubljanskem gledališču.
V nedeljo 29. t. m. se poje popoldne ob 15. v operi Nedbalova opereta Poljska krik v običajni zasedbi. Zvečer ob pol 20 uri pa Offenbachova opera Hoffmannove pripovedke. V drami je zvečer ob 20 uri Shakespearejeva komedija Mnogo hrupa za nič, popoldne ob 15 uri na nastopi v ljubljanski drami prvokratni oder Mladinskega doma na Kodeljevem v režiji gospoda Pojtkarja ter vzpizori Fanzgarjevo narodno igro Veriga.

Baletni večer v ljubljanski operi. V sredo, 1. februarja se vrši v ljubljanski operi baletni večer pod vodstvom koreografa, baletnega mojstra g. Vlčka. Na programu so tri večja dela in sicer slike iz razstave, deset slik Modesta Musorgskega. Dalje Orientalna pjesa iz Jutrove dežele, ki jo je komponiral kapelnik Balatka in na Piernejeve impresije iz Musik-Halla. V vseh treh delih nastopita oba solista gđ. Wislakova in g. Vlček ter celotni baletni zbor. Baletni večer dirigira kapelnik Balatka. Kaj več o posameznih točkah prihodnj. Baletni večer se vrši za premijerski abonma.

Našo mladino opozarjamo da se na svečnico popoldne ob treh vzpizori v ljubljanski drami po večletnem presledku zopet mladinska igra igra Penelka, v šestvrti režiji.

Ljubljanska drama pripravlja za prvo polovico februarja sledeča dela: Nedeljski oddih (Weekend) Grob neznanega vojaka in Sestrična iz Varšave.

Prihodnja premijera v ljubljanski operi bo v prvi polovici februarja in sicer Plavica opera Merta.

Gostovanje gđ. Zikove v Sarajevu. Primadona zagrebške opere gđ. Zdenka Zikova je povodom včerajšnje svetovske proslave gostovala na prireditvi v Sarajevu. Peta je z velikim uspehom arilo o draguljih iz »Fausta« Sarajevski listi so umetnici povodom njenega gostovanja posvetili laskave članke.

Slabi izgledi za regulacijo Ljubljane

Ljubljana naj bi se regulirala po enotnem načrtu z okoliškimi občinami. — Železniška uprava je mnenja, da glavni in gorenjski kolodvor ne ovirata razširjenja Ljubljane proti severu. —

Gradbena direkcija v Ljubljani je izdala te dni odlok, s katerim je predpisala za vse ozemlje mestne občine ljubljanske ter ozemlje vseh okoliških občin enotni regulacijski in zazidalni načrt ter povabila mestni magistrat, da pozove županstva vseh prizadehtih občin na odgovor glede korakov, ki bi bili v ta namen potrebni. Poleg ljubljanske občine pridejo v poštev občina Moste, Vič, Ježica, Zgornja Siska, Dobrunje in Rudnik. Ker tvori Ljubljana s svojo neposredno okolico v pogledu bodočega zazidanja organično celoto, regulacijski načrti za vse to ozemlje pa, v kolikor obstojajo, sploh ne ustrezajo modernim principom primerne ureditve zazidanega ozemlja in smotrenega pozidanja še prostega ozemlja ter je načrt za mesto Ljubljana vsled neštetihih sprememb postal vrhu tega obsoleten, bi bil potreben skupni regulacijski in zazidalni načrt, ki bi obsegal poleg vsega mestnega ozemlja tudi ozemlje omenjenih okoliških občin. Ker je to vprašanje za prebivalstvo mesta Ljubljane in okoliških občin izredne važnosti, priobčimo v celoti historijate regulacijskega načrta za Ljubljano samo in okoliške občine, kakor jih je sestavila gradbena direkcija. Danes pričujemo historijat regulacijskega načrta za mesto Ljubljana, prihodnjič pa načrte za občino Moste, Vič in Ježico.

Historijat regulacijskega načrta za mesto Ljubljana

Z odlokom št. 11.810 od dne 10. avgusta 1987 je bil od deželne vlade odobren načrt za regulacijo mestnega dela južne oziroma zapadne proge bivše južne železnice, z odlokom št. 15.016 od 20. septembra 1901 načrt za regulacijo ozemlja med Dunajsko cesto in katastrarno mejo bivše občine Sp. Šiška ter z odlokom št. 27.972 od 16. decembra 1909 načrt za regulacijo ozemlja bivše občine Sp. Šiška.

Leta 1908 je poveril magistrat arhitektu Maksu Fabjaniju izdelavo regulacijskega načrta za zazidanje dela vzhodno Dunajske ceste in severno bivše južne železnice. Načrt ni bil odobren ter je mestna občina v novembru leta 1912 razpisala mednarodni natečaj. Na podlagi predloga žirije je občinski svet sklenil, da se predloži v odobritev ing. Heidejevega načrta, ki bi ga bilo v gotovem pogledu dopolniti oziroma spremeniti po načrtu ing. Schmidingerja. Občinski svet je predelani načrt odobril v svoji

seji dne 19. februarja 1918, na kar ga je mestni magistrat predložil deželni vladi v odobrenje.

S sklepom na 76. seji deželne vlade za Slovenijo z dne 21. marca 1919 načrt ni bil odobren, »ker se ni oziral na absolutne potrebe, da se predloži južni kolodvor, ki bi sicer tvoril za večne čase nepremosljivo oviro za naravni razvoj Ljubljane proti severu ter za medsebojni promet med severnim in južnim delom mestac. Ob enem je bilo sklenjeno, da se skliče anketa, ki bi stvar proučila ter določila smernice za principijelno rešitev predložitve južnega kolodvorja, upravi južne železnice pa se naroči, da na podlagi sklepov ankete brez odloga prične proučevati vprašanje opustitve južnega kolodvorja in gradnje novega centralnega kolodvorja na ljubljanskem robu v področnem ter najkasneje v roku 8 četrti leta izdela v sporazumu z državno železniško upravo za to potrebne generalne načrte.

Na podlagi posebnega tiskanega poročila, ki ga je podal iz srede ankete izvoljeni osmerčlanski odsek o usnehu svojih proučevanj, se je anketa z veliko večino izrekla za rešitev vprašanja po projektu, da se opuste razen dolenskega, vsi kolodvorji ter se mesto njih napravi nov centralni kolodvor za osebni promet vzhodno Martinove ceste. Kolodvor, ki bi imel smer od severa proti jugu bi segal od novega pokopališča do Vodmatškega trga. Sprejemno noslonje bi bilo postavljeno tik vzhodno Kolinske tovarne, ki bi seveda morala pasti. Normalno na poslopje bi bila severno sedanega kolodvorja od železniškega križišča na Dunajski cesti speljana široka avenija. Vzhodno osebnega kolodvorja na terenu »Zelene jame« ter na dalje med progo dolenske železnice in Novim Vodmatom bi bil situiran sporedno z osebnimi lokalni tovarni kolodvor. Premikalni in tranzitni tovarni kolodvor, ki bi bil dolg nad 4 km, bi bil umiščen med železnico in novim pokopališčem. Proga južne železnice proti Trstu bi bila speljana med nekdanjo prisilno delavnico in vojaškim oskrbovališčem preko Ljubljane in bi se spočila z dolensko nekako pri železniškem križišču na Poljanski cesti. Odcepila bi se potem pred dolenskim kolodvorom, prekopala bi Ljubljano tik nad tlvom Malega grabna in bi bila sporedno s tem potokom speljana približno pri mostu poleg nekdanje Kančeve tovarne za jesh na staro progo nazaj. Tu bi bila tudi nova postaja VIČ. Proga državne železnice bi vodila severno novega pokopališča mimo Tomčevega in Stožič na novo postajo Ježica, kjer bi se odcepila kamniška železnica ter bi peljala mimo Kleč na obstoječo postajo St. Vid — Vižmarje.

Predsedstvo deželne vlade je odobrilo ta predlog ankete. Na podlagi tega odloka je poverjeništvu za javna dela povabilo ravna-

Pogled na njivo večnega miru

Koliko Ljubljancev je šlo lani k večnemu počitku. — Največ Ljubljancev umre v bolnici. — Umrljivost v Ljubljani po vojni nazaduje.

Pravijo, da je njiva večnega miru. Kdo vé, ali je res? Če ni usojeno blodečemu po zemlji, da blodi tudi po smrti, če ni usojeno nesrečnim, razočaranim in bednim, da so nesrečni, razočarani in bedni tudi po smrti. Večna skrivnost, še ne pojasnjena in človeku razumu nedostopna. Res pa je, da se je človeštvo sprijaznilo s smrtjo, da se je ne boji več tako, zavedajoč se, da je logična posledica življenja, življenjski končni cilj in smoter. Zato se življenja ne zmožni, izčrpani in slabi poslavljajo pristočno od življenja, prepuščajoč mlajšim, polnim življenjske sile, svoja mesta in ždi se, da je prav tako. Toda samo zdi, kajti samomor je protinarnavo dejanje in samomorilec posega v naravne zakone, ki ne poznajo nobenih motivov in izgovorov. Problem samomora tvori poglavje zase in spada v večini slučajev med najgloblje pojave človeške duševnosti, ki razumu ni vedno dostopna. Zato je enako krivično in nespartno obsojati samomorilce pavšalno, kakor zagovarjati jih. Prav je, da je postala zadnja leta v tem pogledu tudi cerkev tolerantnejša in da dovoljuje pokopati samomorilce v blagoslovljeno zemljo. V preteklem letu so bili n. pr. vsi številni samomorilci v Ljubljani cerkovno pokopani. Pravijo pa, da jih bodo, počenši z letošnjim letom, pokopavali na posebnem prostoru.

Velika je njiva večnega miru pri Sv. Križu. Od 1. maja 1906. pokopavajo tam mrličje in razširili so jo morali lani za 70.000 kvadratnih metrov tako, da meri zdaj okrog 193.000 m². In menda ni Ljubljancev, ki bi ne vedel za to veliko njivo, kjer je shranjena velika žetev smrti, s cerkvico s stolpom, ki ima zeleno daleč naokoli vidno streho, kot opomin in tolažba vsem živim.

Star pregovor pravi, naj pustimo mrtve v miru. Naravno je, da se živci ne zanimajo preveč za one, ki so bili in jih ni več med živimi, vendar so pa zanimivi podatki o številu vseh Ljubljancev, ki so odromili v večnost v enem letu.

V letu 1927 jih je bilo 1183. Od teh je bilo 631 moških in 552 žensk. Ker smrt ne izbira po starosti in bogastvu ter poklicu, so med njimi od najbедnejših do najbogatejših 693 jih je zapustilo toliko denarja da so njih potomci dostojno plačali pogreb 490 jih je pa bilo pokopanih za manjšino odškodnino ali pa zastoji. V bedi so bili rojeni in v bedi so umrli.

Zanimivo je, da umre največ Ljubljancev v bolnici. To dokazuje, da je splošno ljudska higiena pri nas še na nizki stopnji. Ljudje hodijo v bolnico umirati. Večina se jih spomni tik pred smrtjo, da bi bila morda le dobra zdravniška pomoč. Navadno je že prekasno. Rečežev je umrl v bolnici.

Lepa slika soko'ske agilnosti

Občni zbor Sokola I. na Taboru. — Nevenljive zasluge g. Turka za krasno sokolsko postojanko na Taboru. — Poročilo funkcionarjev o delovanju društva v preteklem letu.

V četrtek, dne 26. januarja, je imel Sokol I. svoj redni občni zbor v levi spodnji dvorani, ki se je popolnoma napolnila s člani in članicami. Obilni posej na obnem zboru je dokaz, da vlada med članstvom živo zanimanje za težnje in delo Sokola I. Seveda smo pogrešali še mnogo svojih ljudi, ki so Sokola samo v društvenem imeniku, in niti toliko ne cenijo društva, da bi vsaj na obnem zboru dobili vpogled v sokolsko delo na Taboru. Zborovanje je poteklo v najlepši harmoniji, članstvo je pazno sledilo vsem poročilom in razpravam, kar so pričale živahne aplaudacije vsem poročevalcem. Poročila društvenih funkcionarjev so bila točna, pregledna in ne dolgovozna ter so podala jasno sliko o stanju društva in o društvenem delu v pretekli upravni dobi.

Občni zbor je otvoril in vodil starosta br. dr. Pestotnik, ki je imenoval za zapisničarja br. Završnika Rudolfa, za overovalca pa br. Jugo in Mlakarja. Pozdravil je vse navzoče brate in sestre, posebej pa še predsednika Društva za zgradbo na Taboru, velezaletu br. Josipa Turka, ki je svojo energijo in velike življenjske izkušnje po

200 in sicer iz hiralnice 63, iz ženske bojnice 4, iz umobolnice 16, iz jetnišnice 1, iz vojaške bojnice 27, iz mestne ubožnice 25. Največ umre v bolnici otrok do enega leta. Lani jih je umrlo 152. Med temi so vsi mrtvorojeni in taki, ki še niso bili rojeni. Čeprav spočiti in trenutno živa bitja, ti nimajo navadno posebnega pogreba in tudi ne svojih grobov. Ta komaj nastala in že od smrti ugrabljen bitja položijo v krsto in kakemu starejšemu mrliču. Včasih prilozijo kar dva ali več in jih pokopajo z mrtvakom, ki jim je moral prepušiti del že itak tesne krste. Včasih jih pomešajo s kostmi in drugimi deli telesa, ki so jih zdravniki operativno odrezali od bolnikov in vse skupaj v krsti pokopajo.

Znano je, da po starosti umre največ otrok do enega leta. Lani jih je umrlo 210. Od 1. do 5. leta jih je umrlo 591, od 6. do 10. leta jih umre vedno najmanj. V tej starostni dobi jih je umrlo lani samo 16. Tudi pri odraslih je zanimiv vpliv starosti na umrljivost. Od 11. do 20. leta jih je umrlo lani 176, od 21. do 30. leta 132, od 31. do 40. leta 107, od 41. do 50. leta 116, od 51. do 60. leta 122, od 61. do 70. leta 160, od 71. do 80. leta 136, od 81. do 90. leta 46, od 91. do 100. leta pa 3. Lani je bil najstarejši pokopan mrlič 100letna pokojna gospa Finčova.

Gala pogreba lani ni bilo nobenega. Pogrebov I. razreda je bilo 23. II. razreda 167, od III. do VI. razreda 415. Priloženih in z drugimi mrličji pokopanih je bilo 81 otrok.

Dandanes ljudje žive hitro, kakor pravijo starejši in človek bi mislil, da tudi hitreje umirajo. Statistika pa kaže, da je bilo število umrlih pred vojno veliko večje kakor po vojni. Narod se izobražuje in živi bolj higienično. Zdravniška veda je zadnje desetletje zelo napredovala in reši življenje marsikateremu bolniku, ki bi bil prej izgubljen. Zlasti je pa padla umrljivost otrok. Tako je bilo leta 1924 pokopanih pri Sv. Križu 1173 mrličev, leta 1925. 1243, leta 1926. 1249, leta 1927 pa 1143.

Od 1. maja 1906. ko je bilo novo pokopališče pri Sv. Križu otvorjeno pa do konca preteklega leta je bilo pokopanih na tem pokopališču 34.021 ljudi. Največ jih je umrlo leta 1917. Leta 1909 jih je bilo pokopanih n. pr. 1419 leta 1911 1459, leta 1907 1355. Vičimo torej da je v letih pred vojno umrlo povprečno 500 ljudi letno več kot v letih po vojni. Med mrličji na njivi večnega miru pri Sv. Križu je tudi 6.200 volakov iz vojn let. Več sto od teh so se ekshumirali in odpeljali v različne kraje po Sloveniji in drugam.

svetli Taboru in dosegel, da ima Sokol I. svoj dom, ki je ponos celokupnemu jugoslovenskemu Sokolstvu, dalje je pozdravil še zastopnika župe, namestnika župnega staroste br. Krapš in starosta Sokola II. br. dr. Subica. Zahvalil se je naprednemu časopisu, ki je blagohotno podpiralo društvo. V svojem govoru je omenil najvažnejše društvene dogodke v preteklem letu: Pokrajinski zlet in otvoritev Tabora je pritegnil ne le domače članstvo, ampak je odjeknil tja gori na Češko, za kar gre zahvala vodstvu JSS. Razvijte prapora je bil vesel društveni pojav, za kar se moramo zahvaliti bratom in sestram, ki so požrtvovalno zbirali prispevke za nabavo prapora. Pogled v preteklo upravno dobo je vzbil mnogim težavam in gospodarski stiski, ki absorbira večino moči za pridobitvene namene ter ubija ideale, razveseljiv, ker kaže lepe uspehe v društvenem življenju na Taboru, tako v telovadnici kakor v prosvetnem delu, kar oboje je za napredek Sokolstva in za vzgojo članstva enako važno in potrebno. Pri tem spominja br. Toneta Gorjanca, dolgoletnega in vestnega vodnika moške dece, ki leži težko bolan v bolnici. Občni

zbor mu bo pismeno izrazil željo, da čim prej okreva in da se zopet vrne med svojo mladino. V preteklem letu je minilo 20 let, odkar obstaja Sokol I. Nismo praznovali 20-letnice in zato, da bi ne bilo članstvo preveč obremenjeno, tem slovesneje pa bomo praznovali 25letnico društvenega obstanka. Ko stopamo v leto 10letnega obstoja svobodne države, si želimo, da se demokratična načela, ki jih zastopa in goji Sokolstvo, uvedejo v državno upravo, ker bo potem država znala tudi sokolsko organizacijo prav ceniti in boljše upoštevati. Končno se spominja br. starosta vseh v preteklem letu umrlih članov in članic, zborovalci počastijo njihov spomin s tem, da se dvignejo s sedežev. Govor br. staroste je bil sprejet s splošnim odobravanjem.

Viharno apeliran, povzame besedo društven podstarosta in predsednik Društva za zgradbo br. Josip Turk, ki apelira najprej na članstvo, da z vsa vno nadaljuje akcijo za sanacijo Tabora, ker le v skupnem in sličnem delu bo mogoče razbremeniti Tabor in ga rešiti. Nato v ostrih besedah kritizira postopanje naprednih in nacionalnih društev, ki prireajo svoje prireditve v lokalih, ki so v rokah naših nasprotnikov, in jih s tem indirektno podpirajo, udobne prostore na Taboru pa bojkotirajo. Omenja dalje, da naj bi se članstvo udeleževalo pogrebov društvenih članov z zastavo in godbo, da tako tudi pokojnikom izkažemo zadnjo čast in sokolsko bratstvo. Velik aplavz navzočih je pričal, da je br. podstarosta govoril vsem iz srca.

Starosta br. Pestotnik se zahvali br. Turku za njegovo uspešno delo in veliko skrb ter obljubi, da bo odbor upošteval njegove predloge in želje. Glede oddaje dvorane po omenja, da so pretirane vesti, ki krožijo po mestu, da je taborska dvorana silno draga. V letošnjem letu se razen pravoslavne cerkvene občine še nobena organizacija ni vprašala, koliko stane uporaba prostorov. Res pa je, da se ona društva, ki uživajo podporo od naprednega življa, izogibajo Taboru.

V imenu Sokola II. pozdravi zborovalce starosta br. dr. Subic, želeč jim da društvo enako uspešno deluje tudi v bodoče in da ostanje bratski odnosji med obema društvi nespremenjeni.

Br. Flegar prečita poslanico JSS, nakar sledi poročilo tajnika br. Tratarja, matrikarja in gospodarjev. Iz njegovega obširnega poročila je bilo razvidno marljivo delo posameznih funkcionarjev, navajamo pa samo število članstva, ki je znašalo koncem leta 1927 96 članov in 265 članic.

Načelnikov namestnik br. Jože Gorjanec je poročal o telesno vzgojnem delu ter navedel v kronološkem redu vse dogodke, ki so bili v zvezi s telovadnico in prednjaškim zborom. Omenil je 44 slučajev, v katerih so nastopili posamezni oddelki telovadnih in se udeleževali pri raznih prireditvah doma in v drugih društvih. Statistika telovadnih pa izkazuje 642 telovadnih ur, v katerih je telovadilo 27.163 članov, članic, naraščajoč in deč. S pozivom na telovadce, da se držijo stroge discipline, je zaključil svoje obširno poročilo, ki je bilo z odobravanjem sprejeto.

O prosvetnem delu je poročal predsednik prosvetnega odbora br. Bajželj. Navedel je najprej prosvetno delo v ožjem smislu, obsega iz nagovorov, predavanj, prireditev in poučnih izletov, nato pa je podal poročila odevskov, ki spadajo v področje prosvetnega odbora, to so knjižnica — Simon Gregoričeva in Ignac Gruntarjeva — godbeni odevsk in odevsk za lutkovno gledališče.

Knjižgovodja br. Bratkovič je predložil obračun zrupe in dobička ter račun bilance pismeno, tako da so vsi zborovalci imeli račun, zaključke v rokah. Dohodkov izkazuje društvo 320.266 Din in isto toliko izdatkov. — Vsa poročila so bila sprejeta brez debate. Na vrsto so prišli predlogi odbora, in sicer predlog za reorganizacijo društvenega dela, o čemer je poročal br. starosta, in proračun za leto 1928, ki ga je podal br. Lozej.

Društveno delo bo v bodoče porazdeljeno v oddelkih, ki so: prosvetni, tehnični, gospodarski, tajniški, revizijski in rediteljski. Oddelki bodo vodili delo samostojno in s poročili po svojih predsednikih glavnemu odboru, ki bo odločal le o važnih in načelnih zadevah. Predsedniki odevskov so voljeni na obnem zboru ter so deloma namestniki staroste, deloma drugi odborniki odbora. Br. starosta je očrtal delokrog posameznih odevskov, na kar je bil predlog soglasno sprejet z dodatnim predlogom br. Zelenka, da se izvede medsebojno obveščenje o sklepih odevskov.

Točno sestavljen proračun je predložil br. Lozej pismeno. Proračun izkazuje 354.550 Din dohodkov in enako postavko izdatkov, med katerimi je določenih 179.741 Din za sanacijo Tabora. Po pojasnilih, ki sta jih dala v teku debate poročevalci in knjižgovodja, je bil proračun odobren.

Čegar lubeznivo obiteljo smo prihodnji dan napravili peš izlet k Mali nedelji. Tu sta nas preprizljalo sprejela in pogostila g. inženier Ljubiša in soproga. V večji, veseli družbi smo v njegovi »gorici« obzudovali prekrasni razgled. — Seznanil sem se tedaj tudi z mladim slikarjem g. Trstenjakom, ki je nam razkazal svoje slike, s katerimi si je pozneje na razstavah pridobil priznane ime. — Pokoinik sam pa me je vodil v svoj vinograd ter na večer ves navdušen poslušal čirče in klopotce katerih je bilo pa še malo nastavljenih. Za klopotce je imel posebno veselje, njih udarjanje me je bilo harmonija. Hotel je celo meni postaviti enega na vrsto! Dozvoľal se je tudi, da bi jih razstavil na veselem. Priatelji dr. Derzanc ga je za prihodnje tregatev (lani je uničila toča ves pridelek) povabili v Semic in ondi je hotel postaviti klopotca. Žal da tega veselja ni doživel. — Zelo ga je veselilo, da je nemški pisatelj Bartsch, slavec slovenke gorice opisal klopotce. —

Tretji dan sva io peš udarila v Ormož: medpotoma sva se za kosilo ustavila na vrzavcu domu. Ondi sva se pobratila. Hvalen sem mu bil, da sem spoznal ta rai slovenske zemlje ter se izpoznal z nekaterimi cenjenimi rojaki. Dr. Mohorič me je pozostoo obiskoval, zlasti se je rad mudil na vrtu in zanimal za njegovo obdelavo. Ko sem jaz gođoval, sem ga považil, in v družbi rodbine in nekaterih ožjih prijateliev smo preživeli veselo ur. Sicer se mu ni moglo dosti postreči, pišačo je zavrčal in v iedi je bil prevdren in skromen radi slabega želodca. — Na svojo 60letnico pa me je, edinega od mnogih znancev in prijateliev, povabil na obiteljsko proslavo, kar sem visoko cenil. — Sicer pa, kljub vabilu, njegova rodbina ni prihajala k nam in torej tudi ne moja k niemu. Midva sva

Jako zanimivo in vsestransko utemeljeno poročilo o sanaciji Tabora je podal br. Evgen Lovšin. Poudarjal je, da bo s složnim delom, pridnostjo in požrtvovalnostjo članstva ter s pomočjo jugoslovenskega in češkega Sokolstva mogoče v gotovi dobi popolnoma razbremeniti Tabor. Sanacija obsega dve periodi, prva se nanaša na dobo dveh let, v katerih bodo kriti vsi dobavitelji, druga pa obsega dobo 20 let, ki je določena za amortizacijo ostalega dolga. Poročilo br. Lovšina je bilo z velikim odobravanjem sprejeto.

Nato je povzel besedo zastopnik župe br. Krapež, ki je v imenu župnega starešinstva pozdravil zborovalce, zagotavljal je, da ima župa velik interes za uspešno delo na Taboru in da bo vedno po svojih močeh podpirala Sokola I. Br. govornik je žel za svoja izvajanja viharno odobravanje.

Br. Lovšin je predlagal, da občni zbor izreče župi, Savezu in ČOS zahvalo za pripravljenost pomagati Taboru. Predlog je bil soglasno sprejet.

Sledile so volitve. Kandidatna lista je bila z vzklikom sprejeta in so bili izvoljeni: starosta dr. Pestotnik, namestniki: Turk Josip, Bajželj in Lovšin, načelnik Pretnar Slavko, načelnica Jug Anuška, prosvetar Bajželj, odborniki: Tratar, Završnik Rud., Turk Rajko, Vrečar, Čotar, Flegar, Urbas, Vargazon, Lozej, Bratkovič, Zupan Ivan, dr. Kunc, inž. Bevc, Svetlič, Eiberger in V. dr. Kambičeva; namestniki: Jereb, Trček, Jug Iv., Rak Drago, Peršič in Miklavc. Člani razsodišča: Zelenko, inž. Završnik in dr. Benedik. Predsedniki odevskov: gospodarskega Lovšin, prosvetnega Bajželj, tajniškega Tratar, revizijskega Turk Vilko, rediteljskega Dermelj Ljubo, knjižnice Smrekar, godbenega Sirkic, mladinskega Kozman, novinarskega Prosen, prireditvenega Ropič Avgust, programskega zabavnega Habe, pevskega Aplenc.

Ker se pri slučajnostih ni nihče javil k besedi, je zaključil br. starosta občni zbor.

— **Župni tromesečni prosvetni izveštaj sokolske župe Maribor** izkazuje za četrt tromesečje: 3 društva so imela 3 sokolska in 3 druga predavanja, 7 društev je priredilo 55 govorov, 11 društev 14 večerov, 2 društvi 9 razgovorov, 4 društva 8 gledaliških predstav, 11 društev 11 akademij itd. Pripominjamo, da so v tem izveštaju započena le ona društva, ki pošiljajo župi podatke.

— **Na pokrajinski sokolski zlet v Skopju** na Vidovdan (27.—28. junija) 1928 pošlje ČOS večje število članov in članic, ki nastopijo pri telovadbi. Češkoslovaški Sokoli bodo napravili ob tej priliki izlet na Kosovo polje in več daljših izletov po naši državi.

— **Sistem brata Murnika.** V dvobroju (štev. 11. 12.), glasila beogradske župe »Soko Dušana Silinog«, piše brat M. P. M. Lazarevič iz Beograda o sistemu brata dr. Murnika v eni izmed prejšnjih števil tega lista pa je razpravljati isti brat o sistemu brata M. Vojnovića.

— **Sokolsko društvo v Čupriji** je sklicalo vse meštane na sešatek, ki mu je predsedoval direktor gimnazije brat Pera Nišić. Na tem sestanku je bil sprejet predlog sokolskega društva za ustanovitev diletantskega gledališča in zbor. Čisti dobiček gledališča je namenjen za zgradbo modrega sokolskega doma v Čupriji, za katerega se je že prej v kratkem času nabralo 70.000 Din.

— **Naša radost.** list za sokolsko dečo, je stopila z novim letom v četrto leto izhajanja. Prva številka tega leta ima sledečo vsebino: S. Vrdoljak: Gjuro u neprilici. — B. Lipan: Iz sokolskega življenja. — Brat Marjan: Kako telovadimo. — Julij Nardin: Kako je Arhimed užigal. — Nikolaj: Ribniški svatje. — Šembrek R.: Trije bratje. — R. Grk.: Pravilica o vinu. — Zastavice. — Uganke. — Krizanka. »Naša radost« izhaja vsak mesec in stane letno 8 Din. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **Akcija ČOS za sokolski Tabor v Ljubljani** je v najboljšem teku in izgleda, da bo dosežen od strani naših češkoslovaških bratov in sester poln uspeh.

Darujte za spomenik kralja Petra Osvoboditelja

Na splošno željo se ponavlja samo še danes ob 4 uri

„Tragedija blodnice“

Asto Nielsen

ELITNI KINO MATICA
TELEFON 2124

Na jadranski obali

Najlepsi in najpriljubljenejši je Rab na naši jadranski obali, iz katerega nastane kaj kmalu svetovno kopališče. Že v zadnjih letih so spoznali tujci in domačini, da postane to središče in biser vseh naših morskanih kopališč. Kakor smo ponosni na naš Bled, s takšno radostjo in zavestjo moramo obračati naša srca na točko, kjer se bodo leto za letom shajali narodi celega sveta in je naša naloga, da skrbimo za prosep in propagando vseh krajev ob naši obali.

Kakor smo že poročali, je Rab ves preurejen in moderniziran. Gradska občina je s tamkajšnjimi podjetji investirala mnogo kapitala, ker se zaveda, da le takrat zamore računati na večji pritok in stalnost gostov, ako kopališče služi vsem potrebam in zahtevam. Društvo za tujski promet organizira za mesec februar veliko propagandno potovanje. V naših prijateljskih državah, katere so vabljen na to manifestacijo, se vrši velika reklama, in kakor se čuje, so nekatere države za ta namen dale brezplačno posebne vlake na razpolago.

Za Slovenijo se ustanovi v Ljubljani poseben urad, kateri bo informiral cenj. občinstvo glede potovanja, prehrane ter daljal vsa pojasnila o tem izletu. Vrše se pogajanja z ministrstvom saobračaja radi znižanja cen po železnih in najbrž se bo doslego, da odpelje iz Ljubljane posebni vlak in ne bodo vozni stroški presegali zneska 25 Din za tja in nazaj.

Jugoslovenske paroplovne družbe bodo brezplačno prevzemale potnike po morju, tako da bo vsakomur možno se podati na pot in preživeti nekaj sladkih in prijetnih ur na Rabu.

Z zanimanjem sledite nadaljnim poročilom in pripravite se z vsem potrebnim.

Nove knjige in revije

ZBRANI SPISI FRANA MASLJA PODLIMBARSKEGA. V založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani je ravno izšel II. zvezek zbranih spisov Fr. Masljar-Podlimbarskega, ki obsega Potresno povest, »Moravske slike«, »Voivodo Pero in perice« in razne črtice. Pisatelj Maselj — Podlimbarski je eden naših klasikov polpretekle dobe, njegova dela, pisana v krasnem, na Cankarja in Levstika spominajočem slogu, nam nudijo izvrstno duševno razvedrilno. Potresna povest je zgrajena na bazi ljubljanskega potresa, ki preveča cel spis kot dominantna, zanimiva pa so tudi ostala dela. Mnenja smo, da ta dobra slovenska knjiga, ki je morda več vredna kot pa deset modernih romanov, ne sme manjkati v nobeni hiši. Knjigo je uredil dr. Janko Šleibinger, založila jo je pa Tiskovna zadruga. Obsega 386 strani in stane broširana 70.— a v platno 84.—, polfrankirana pa 90.— Din.

SESTAVA ČLOVEŠKEGA JEZIKA ali splošna etimologija je naslov knjigi, katero je izdal prof. Engelbert Rakovec iz Boštana na Savi. Založila jo je pa tiskarna bratov Rumpertov v Krškem. Avtor je v svojem trudoplnem, obsežnem delu zajeel vprašanje splošne etimologije in proučava vse skrivnosti človeškega jezika, v katerega je globoko pridr. Delo je znanstveno, ker raziskuje notranje postavbe in ustroj jezikov in jih spravlja v sistem, je pa tudi vobče poljudno, da mu lahko sledi vsak izobraženec in sploh nudi povsem novo gradivo na polju filologije.

TOLMAČ SLOVENSKEGA JEZIKA. Sporedno s knjigo o sestavi človeškega jezika je izdal bivši profesor E. Rakovec obsežen tolmáč slovenskega jezika ali Slovenski etimolog. Tudi to delo, ki obsega 221 strani priča da se avtor ni strahil napora, da poda Slovencem etimološki slovar slovenskega jezika in sicer kot poizkus, ki naj odpre pot nadaljnemu raziskavanju. Knjiga stane 42 Din in jo priporočamo vsem izobraženecem, zlasti pa bo vzbudila zanimanje med etimologi in filologi.

RIBARSKI ZAKON. Tiskovna zadruga v Ljubljani je izdala in založila Ribarski zakon za ljubljansko in mariborsko oblast z naredbami o ribarskopoličjskih izvršnih določilih in o napravi ribarskih krajev. V novem zakonu so upoštevane vse izpremembe od leta 1918 dalje. K zakonu in naredbi je napisal znanstveni ribarski strokovnjak dr. pravnik dr. Avgust Munda 26 strani pripomb. Zakon obsega 112 strani in stane 25 Din.

»JADRANSKA STRAŽA«. Izšla je januarska številka naše prekrasne propagandne pomorske revije »Jadranska Straža«. Kakor vsak zvezek, vsebuje tudi ta prav zanimive črtice o pomorstvu, naših pomorskih krajihi, naši mornarici itd. Revijo izpopolnjujejo lepe slike in fotografije našega in tujega brodomstva ter naših pomorskih krajev. »Jadranska Straža« izhaja v Splitu, je glavno glasilo naše pomorsko-nacionalne obrambne organizacije, izhaja vsak mesec ter stane letno Din 10 za inozemstvo Din 150.

SUMARSKI LIST. Izšla je februar. številka Sumarske lista, ki izhaja že 52 let. Vsebinska je sledeča: Ugrenovci: Zakon o sumu. — Ugrenovci: Smolarenje. — Trgovina. — Nauka in nastava. — Praksa. — Zakonarstvo. — Politika. — Administracija. — Lov. — Literatura. — Lčne vlisti itd. Sumarski list se narača pri Jugoslovenskem Sumarskem združenju v Zagrebu. — Vukotinovičeva ulica 2 ter stane za nečlane letno Din 100.

SA BRANITELJSKE GOVORNICE. Tiskarna Merkantil v Zagrebu je založila pod naslovom »Sa braniteljske govornice« zbirko obrambnih govorov odnosno playdoyerov devetorice zagrebških odvotnikov pri kazenskih razpravah. Knjiga ni zanimiva samo za pravnike in mlade zagovornike, marveč tudi za ostalo inteligenco in v obče za širšo javnost. Cena okusno opremljeni knjigi je Din 30, doblva se v vseh knjizarnah, lahko se jo pa naroči tudi pri omenjeni tiskarni.

Spomini na dr. Mohoriča

Ko sem v poletju 1920 v »Slov. Narod« priobčil par felitonov o »Almiri in Kseniji« me je iznenadil s svojim obiskom dotlej le po lici znani dr. Fran Mohorič. Prišel je nagovarjat me za skupni libretto, ker je skladatelj Anton Foester nameraval svojo spevoigro »Materin blagoslov« predelati v oporo. — Jaz sem bil tedaj po izgubi vsega svojega imetja v Gorici in v borbi za novo eksistenco ter uveljavljanje svojih pravic, v umevni depresiji ter vse prei kot razpoložen za tako delo. Odrkel sem mu, a on ni odnehal, prišel je znova in me pregovarjal tako dolgo da me je res prepričal. Udal sem se mu iz velikega spoštovanja, ki sem ga gojil do našega skladatelja, ter da bi mu morda s tem pripomogel do novega uspeha. Anton Foester je bil Mohoričev poseben ljubilec, katerega ni mogel nikdar preslati v prehlaviti. Zbral je o njem vedno razne podatke in zasnovo in napisal zelo obširno biografijo.

Ko se je slednjič uresničila naša želja (katero sem ob vsaki priliki v »Slov. Nar.« povdarjal) ter se ponovno vzpostavilo »Gorjanski slavček«, je bil skladatelj ves večer doježen navdušenih ovacij. — Poznele mi je rekli, da je bilo to njegovo zadnje in največje veselje v življenju. Tudi dr. Mohorič je bil teza krasnega uspeha izredno vesel. Imeli smo potem še konferenco za zadnjo redakcijo opere »Dom in rod« (kakor se je imela zvati). Skladatelj je imel vedno pevske točke večinoma dovršene ter stare iz spevoigre predelane v harmonično celoto. Srčno je želel vzporeitev. Dr. Mohorič in jaz sva se trudila za to, a naša prizadevanja so onemogočila

intrige. Naš najzaslužnejši skladatelj ni smel doživeti uresničenja zadnje želje, da niti po smrti se ne sme to delo podati njemu v spomin!

Ogorčenje je izlil v vrsto sonetov, ko mi jih je čital, spomnil sem se Stritarjevih »dunajskih sonetov«, ki so nastali iz sličnega povoda: nazadovolstva in sličnega namena: pereče kritike —

Pesnil je mnogo, vendar njegovi proizvodi ne dosežajo klasičnosti niti po idejah, niti po obliki. Prevajal je Stanka Vraza v slovenščino, da bi mu pridobil večji krog čitateliev med priroditimi Slovenci; prevaial je tudi nekatere slovenske pesmi v nemščino. Zbral je narodne pesmi. Pri-povedoval mi je, kako se je nekoč na poti v Zagreb v vlakcu seznanil s staro ženo, ki je bila neizčrpen vir narodnih pesmi, večkrat jo je potem obiskal, da mu jih je deklamirala in bel.

Rad je občeval s priroditimi človekom, ga nagovarjal na sprehodu in se zanimal za kmečke težnje. Bil je dober naravoslovec, zlasti izborn botanik. Vsako leto me je v prvi pomlad vabil in parkrat tudi izva-bil, da sva šla na ljubljansko barje tulipane nabirati. Taki sprehodi v okolico so trajali vedno po 4—5 ur, neustane hoje (nikdar ni zvil v krčmo) ter so, ako je šlo navkreber in čez korenčevine, mene, svojčas izbornega pešca, zdaj že precej utrudili; on — dasi le 2 leti mlajši, — pa je korakal neutruden kot v pričetku hoje. Bil je ranik ljubitelj narave, zlasti domačega kraja. Pred 4 leti me je povabil, da sem ga v poletju obiskal na njegovem roistem domu, kjer je bival sam na dopustu. Pri-peljal sem se preko Maribora in Radgone v Ljutomer. (Železnico iz Ormoža tja so tedaj baš gradili) Pričakoval me je ter takoj odvedel k svojemu mladostnemu prijatelju, šolskemu ravnatelju g. Caherlu.

Dnevne vesti.

— **Pogreb ministra dr. Saviča.** Pogreb večer umlega ministra za narodno zdravje dr. Saviča se bo vršil v nedeljo dopoldne v njegovem rojstnem kraju v Prokuplju na državne stroške. Truplo pokojnika bo prepeljano v soboto popoldne iz Niša v Prokuplje. Pokojnik je v oporoki izrazil željo, da ga pokopljejo na bližnjem gričku Hissaru. Pogreba se udeležijo člani vlade, zastopniki Narodne skupščine in vseh poslanskih klubov. V imenu kralja je bil položen na krsto krasen venec.

— **Z naše univerze.** V višjo skupino je pomaknjen redni profesor na tehnični fakulteti ljubljanske univerze gosp. Viktor Gostiša.

— **Iz državne službe.** V višjo skupino so pomaknjeni administrativni uradniki gradbene direktije v Ljubljani Janko Lapajne, član Narodnega gledališča v Ljubljani Ivan Cesar in član orkestra Narodnega gledališča Alojzij Smrekar.

— **Nov odvetnik.** V imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani je bil vpisan g. dr. Albin Kandra, odvetnik v Ljubljani.

— **Pred procesom proti beograjskim komunistom.** V četrtek popoldne je beograjska policija izročila sodišču 28 komunistov, ki so obtoženi po zakonu o zaščiti države. Komunisti so obtoženi, da so organizirali tajne komunistične celice, širili komunisten in delili med svoje zaupnike prepovedane brošure. Med obtoženimi je 8 mladoletnih. Vsi komunisti so v policijskih zapirih tri dni demonstrativno gladovali, da bi prisilili policijo, da jih izroči sodišču. Proces proti njim se prične prihodnji teden.

— **Nov radikalni list v Sarajevu.** 5. februarja prične v Sarajevu izhajati nov radikalni list pod imenom »Slobodna Rijeka«. List bo izdajala baje skupina radikalov, ki so v ožjih stikih z dr. Andričem. Z novim glasilom hočejo sarajevski radikali parafizirati akcijo dr. Sršića, ki se ne strinja s politiko g. Vukičevića napram bosanskim muslimanom.

— **Naš generalni konzul v Carigradu.** Za generalnega konzula v Carigradu je bil imenovan svetnik zunanjega ministrstva Sveta Laza Zarevič.

— **Potres v Dubrovniku.** V četrtek so žutili v Dubrovniku lahke potresne sunki, ki pa niso napravili nobene škode.

— **Telefonska zveza Budimpešta-Beograd-Sofija-Carigrad.** Bolgarska pošta direkcija je dobila od madžarske pošte direkcije pismo ponudbo, da bi otvorila telefonsko zvezo Budimpešta-Beograd-Sofija-Carigrad. Bolgarska pošta direkcija je to ponudbo sprejela in tudi turška vlada je pristala na to.

— **Generalni tajnik Lige narodnih manjšin v Mariboru.** Včeraj se je mudil v Mariboru generalni tajnik Lige narodnih manjšin dr. Amimende ter imel več sestankov z raznimi voditelji nemške narodne manjšine v Sloveniji, zlasti z dr. Mühleisenom in dr. Moroccuttiem.

— **Disciplinski odbor prosvetnega ministrstva.** V ministrstvu prosvete je bil te dni imenovan disciplinski odbor, ki bo vrhovna instanca v disciplinarnih zadevah učiteljsstva. Odbor je že danes začel poslovati.

— **Poljedelski zavod v Zemunu.** V smislu odloka ministrstva za poljedelstvo bo tekom letošnjega leta ustanovljen v Zemunu poljedelski zavod, ki se bo bavil specialno s poljedelstvom in ki bo proučeval najnovejša poljedelske stroje ter izbiral najprimernejše, ki pridejo v poštev za naše poljedelce.

— **Važna publikacija.** Uredništvo »Uradnega lista« je izdalo abecedno kazalo zakonov, kraljevskih uredb, naredb, pravilnikov, razpisov, važnejših razglasov in objav, priobčenih v »Uradnem listu« ljubljanske in mariborske oblasti od 2. julija do 28. decembra 1927.

— **Bledi slon.** Iz Londona poročajo, da se je blizu postaje Arribenos v Argentini primerila velika železniška nesreča. V vlakcu je bil tudi angleški parlamentarec Bledislon, več železniških direktorjev in višjih uradnikov, ki pa so ostali brez poškodb. Nesrečo je povzročila čreda goveje živine, ki je zašla na tirišče. Zanimivo je vprašanje, odkod ima angleški parlamentarec čisto slovenski priimek Bledi slon? Seveda ne pomeni priimek bledega slona.

— **Vremensko poročilo iz Bohinje in Kranjske gore.** V Bohinjski Bistrici je zapadlo včeraj 12 cm sršica na staro podlago. Sneg je zelo ugoden za sankanje, smuka je izborna, zlasti na senčnih tleh. Bohinjsko jezero je zamrznilo, a je pokrito s snegom. — V Kranjski gori je zapadlo 10 cm snega, vreme je krasno, smuka zelo dobra.

— **Tajinstven aeroplan v Vojvodini.** Včeraj jutraj se je spustil na polju v bližini Temerina neki aeroplan, v katerem je bilo več potnikov. Po kratkem pristanku je letalo nadaljevalo polet proti jugu. Doslje ni bilo mogoče dognati, čejevo je bilo letalo in kdo so bili potniki. Oblasti so uvedle preiskavo. Čudno je, da letala niso nikjer drugod opazili.

— **Skrivnostno zastrupljenje rodbine.** Na Bregu pri Ptujju je umrla na skrivnostnem zastrupljenju vsa rodbina posestnika Horvata, obstoječa iz žene in peterih otrok. Prvega dne sta umrla dva otroka, naslednjega dne zopet dva, tretji dan oče in včeraj žena in peto deček. Govori se, da so se zastrupili z vodo iz domačega vodnjaka. Po mestu so razširjene najrazličnejše verzije o vzroku smrti. Uvedena je preiskava, ki bo dognala, koliko je na tem rešnice.

— **Težka nesreča.** V Škofji Loki se je včeraj popoldne pripetila težka nesreča, čije žrtev je postal 29letni podpredsednik finančne kontrole Ivan Baumgartner, doma iz Loke pri Zidanem mostu. Baumgartner je dobil včeraj popoldne ukaz, da gre na patroljo. Odšel je in patroliral v škofjeljski okolici. Ko je hodil približno pol ure, je na gladkih in spolzkih tleh nenadoma spodrsnil in padel. Nesreči se je pridružil

še druga: pri padcu je udarilo puškino kopto ob zemljo in sunek je bil tako močan, da se je puška sprožila. Kroga je zadel Baumgartnerja v vrat. Mimoidoči pasanti so ga našli ležečega v mlaki krvi. Obvezali so ga za silo, nakar je bil Baumgartner z vlakom pripeljan v Ljubljano, od tu pa z rešilnim vozom v bolnico. Njegova poškodba je precej težka, kajti prestrelen ima vrat na desni strani in težko poškodovane vratne žile. Zdravniki upajo, da bo kljub težki poškodbi okrevati. Danes se je v bolnici že nekoliko zavedel.

— **Slov. planinsko društvo naznanja,** da je Erjavčeva koča na Vršču stalno oskrbovana in odprta od 28. t. m. do inkl. 5. februarja 1928. Koča bo od 5. februarja naprej odprta vsako soboto in nedeljo, dan pred praznikom in na praznik. Smuka na Vršču je izborna, dnevi lepi in solčni. Koča je dobro založena s hrano in pijačo, kakor polati.

— **Lisičja nadloga v viračskem srezu.** Kakor poročajo beograjski listi, so se v viračskem srezu tako zarodile lisice, da so podavile v zadnjih mesecih daleč naokrog vse kokoši. Živali so postale tako drzne, da prihajajo ob belem dnevu v vasi in vpiči ljudi davilo perutnino. Po nalogu sreskega poglavarja se bo vršil v nedeljo po vsem srezu lov na lisice, ki se ga bo poleg domačinov in beograjskega lovskega društva udeležil tudi oddelek vojaštva.

— **Policijski vodja obsojen na 5 let ječe.** Pred okrožnim sodiščem v Novem Sadu se je te dni moral zagovarjati policijski vodja Vladimir Marčić iz Stare Panke zaradi rop. Dne 25. septembra l. 1924 je z nekim Milanom Čaličem, ki je pobegnil, zvezal tamošnjemu gostilničarju Jovanu Šarcu roke ter ga toliko časa pretepal, da mu je izročil 330 Din denarja in 10 steklenic piva. Sodišče ga je obsodilo na 5 let ječe. Marčić je do zadnjega časa izvrševal službo, na zahtevo državnega pravdnika pa je odredilo sodišče takojšen nastop kazni z ozirom na nieno višino. Ubežlega Čaliča zasledujejo s tiralcino.

— **Podpornemu društvu slepih Ljubljana** so darovali za božič: Po 20 Din: Koritnik Roman, Kočevlje Zvezda Ivan, Jeserice, Kocmut Janko, Kranj, Rabuse Fran, Kostanjevica, Eger T., Ljubljana, Kukovec Viktor L., Ljutomer, Bakarčić Gvido, Ljubljana, Vošinek V., Maribor, Roglič Dragotin, Maribor, Swaty Fran, Maribor, Besednik & drug, Ljubljana, Maček Gregorij, Hren, Logatec, Mr. Fran Šavnik, Kranj, Berjak Fran, Kranj, Weinberger Mirko, Zagorje ob Savi, Brata Močnik, Ptui, Hochmüller L., Maribor, Brumen Valentin, Sv. Jurij ob I. Ž., Vnovčevalnica, Ljubljana, Dolinar Fran, Ljubljana, Oster Peter, Beltrinci, dr. Kortin Fran, Maribor, Mr. Fran Minarik, Maribor, A & E. Skaberne, Ljubljana, Verbajš A., Ljubljana, Galozi, Javno skladišče in prevozna družba. — Najlepša hvala!

— **Lahko zaslužiti in pravilno delati** moramo samo, ako smo popolnoma zdravi v rokah in nogah. Bolezni, katere se trdovratno vseda v naše ude in členke ter v njih ručijo, bodejo in vznemirjajo in nas mučijo, so največja zapreka našega zaslužka. Kako koristna se izkažejo v teh težkih trenutkih drgnjenja in masiranja z milodiseno masno olje, ki ga dajejo naši zdravniki. Lahko zaslužiti in pravilno delati moramo samo, ako smo popolnoma zdravi v rokah in nogah. Bolezni, katere se trdovratno vseda v naše ude in členke ter v njih ručijo, bodejo in vznemirjajo in nas mučijo, so največja zapreka našega zaslužka. Kako koristna se izkažejo v teh težkih trenutkih drgnjenja in masiranja z milodiseno masno olje, ki ga dajejo naši zdravniki.

— **Kristofič - Bučar: Bluze, otroške obleke!** 3T

Predpustna sobota 18. II. - TABOR

Iz Ljubljane

— **Iz Prva seja občinskega sveta.** Prva seja občinskega sveta ljubljanskega se vrši v ponedeljek 30. t. m. ob 17. v mestni dvorani. Dnevni red je: 1. Naznanilo predsedstva. — 2. Določitev in volitev posameznih odsekov (§ 55 obč. reda) ter upravnega odbora Mestne hranilnice. 3. Določitev časa in števila rednih sej občinskega sveta (§ 56 obč. reda). 4. Vprašanje glede izplačila prejemkov mestnim uslužbencem preko dvajsetih za mesec februar 1928. 5. Samostojni predlogi obč. odbornika g. dr. Gregoriča glede revizije občinskega gospodarstva. 6. Tajna seja.

— **Iz Predavanja in inženjerski zbornici.** V lokalni Udrugi inženjerskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, je snoči predaval znanj nemški geolog dr. Fritz Kautsky o temi: Odkritje zlate sulfidne rude v rudniškem okolišu na severnem Švedskem s pomočjo fizikalnih in geoloških preiskovalnih metod. Predavatelj je predaval v nemškem jeziku v zelo poljudni obliki in je njegovo nazorno in strokovno obvladanje teme vzbudilo splošno zanimanje. Uvodoma je predavatelj očrtal pomembnost rudniških ležišč za narodno gospodarstvo, poudarjal, da je Jugoslavija zelo bogata na rudah in da so predpogoji za narodno gospodarstvo takorekoč ustvarjeni. V nadaljnjem svojem govoru je prešel na geološki stroj Skandinavije. Omenil je iskanje slojišč na podlagi fizikalnih zakonov, poudarjal, da so za Skandinavijo naravnost vitalnega pomena. Ob zaključku je želel predavatelj našim inženjerjem - montanistom in rudarjem čim več uspeha. Predavanje je izpopolnjevala lepe

skioptične slike. Zanimivemu predavanju je prisostvovalo mnogo inženjerjev in dijakov - montanistov.

— **Iz Ljubljanskega mestni vodovod v preteklem letu.** Poleg ljubljanske oddaja ljubljanski vodovod tudi v občini Moste, Jezica in Zgornjo Siško in deloma v Rožno dolino, nadatje tudi v Skofjevo zavode v St. Vidu in v bližnjo na Studencu. Dolžina vseh glavnih vodovodnih cevi po cestah je znašala koncem lanskega leta 97.360 metrov, od tega v Ljubljani 71.750 metrov, ostalo pa v sosednih občinah. Tekom leta 1927. se je izčrpalo 39.862.470 hektolitrov vode, torej povprečno 109.400 hl na dan ali okroglo 11 milijonov litrov. Največja poraba vode je bila dne 18. junija, ko se je izčrpalo 141.200 hl, najmanjša pa 27. februarja s 84.910 hl. Tekom leta se je nanovo priključilo vodovodu 175 hiš.

— **Iz Mestna elektrarna v preteklem letu.** V elektrarni se je proizvajalo tekom lanskega leta 2.631.749 kilovatskih ur. Na omrežje je priključeno okroglo 70.000 žarnic, 654 motorjev iz 1998 konjskimi silami, 161 ventilatorjev, 725 litalnikov in 313 kuhalnikov, grelcev in raznih aparatov. Tekom leta se je priključilo na električno omrežje 1104 nove konzumente, tako je imela elektrarna koncem leta 1927. skupno 6630 konzumentov.

— **Iz Ljubljanske opera v radiu.** Danes ob 7.30 bo zagrebška radio-oddajna postaja prenašala iz Ljubljane Prokofijevu opero »Zaljubljen v tri oranže«, jutri v nedeljo ob 2.30 popoldne pa Offenbachovo opero »Hoffmanove pripovedke«.

— **Iz Vreme je zadnje čase precej nestalno** in prevladuje zdi sever, zdi jug. Barometrov stanje je ostalo večeraj in danes skoraj nespremenjeno in kaže barometer 770 mm pritiska, a temperatura varira med 0 in 3 stopinjami pod ničlo. Danes jutraj je nekoliko snežilo. Termometer je kazal danes jutraj 0,5 stopnje pod ničlo.

— **Iz Slikarska razstava.** V nedeljo dne 29. t. m. dopoldne se otvori v Jakopičevem paviljonu razstava planinskih in drugih slik slikarja Valentina Modnika. Ker ostane razstava odprta le do 12. februarja, se vabijo, osebno prijatelji narave, da si razstavo ogledajo.

— **Iz Nedeljske popoklamske družabne vaje** je v veliki dvorani Kazine od 3. do 7. popoldne nudijo vsem pesalcem in pesalkam popolno perikljoniranje — izvežbanje pod strokovnim vodstvom g. Jeika. Nanovo se prične s poučevanjem prikljubne novitve »Praški - Fox« — Začetniki - ce za »Vale« in druge plese vabljeno točno ob 3. uri. Dijaki - ne znižanje članarino.

— **Iz S kinematografsko kamero okoli sveta.** Danes ob 14.30 predvaja ZKD v prostorih kina Matica ta najbolj, nedosegljivi poučno-potopisni film dunajske »Uranije«, ki seznaja svoje gledalce z zanimivostmi vseh svetovnih delov. Krasne slike iz življenja v Ameriki, Kini, Indiji, iz vrvenja ogromnih mest in življenja po vaseh ter pragozdovih, vzbujajo pri vsakem gledalcu občudovanje. Zato ne moremo dovolj priporočati publiko, da si ogleda ta film. Zlasti opozarjamo nanj šolsko mladino, ki bo videla iz njega mnogo poučnega in koristnega ZKD ponavlja ta spored še v nedeljo ob 11 dopoldne in v ponedeljek ob 14.30.

— **Iz Rezervni oficirji** se pozivljajo, da se udeležijo v čim večjem številu predavanj, ki bo v ponedeljek ob 17. v salonu Oficirskega doma v Ljubljani (Voivode Mišića vojašnica). Predaval bo komandant 16. artiljerijskega polka art. polkovnik g. Čedomir Jovanović.

— **Iz Planinski ples.** Dne 1. februarja t. l. se bo vršil v veliki dvorani in stranskih prostorih hotela »Union« planinski ples, ki se prireja samo vsako drugo leto. Poskrbljeno bo za vse in še v bogatejši in popolnejši meri kakor do sedaj. Posebno pozivamo stare planinske korenine, da v prvi vrsti oni pokažejo spoštovanje in ljubezen do naših ciljev. A tudi mladina naj ne zaostaja za prvimi in naj iste prepriča, da je krog planinstva trdnješi in gostejši kot še nikoli. — Na svidenje! 90n

— **Iz Vinoto in kavarne »Central«** se priporoča Kavarne vsako nedeljo in praznik ob 4. jutraj odprta. 95n

— **Iz Občni zbor Zadruga kovinarjev** za Ljubljano in okolico za leto 1927, se bo vršil v nedeljo dne 12. februarja 1928 ob pol 10. uri v dvorani Trgovske zbornice (Beethovnova ulica).

— **Iz Zveza šoferjev Slovenije** naznanja, da bo njen redni letni občni zbor na Svečnico 2. februarja ob 9.30 dopoldne v prostorih restavracije »Miklič«. Kolodvorska ulica. Člane in stanovske tovariše prosimo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor

— **Iz Javen shod železnitarjev** se vrši v nedeljo dne 29. t. m. ob 10. uri dopoldne v steklenem salonu restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora s sledečim dnevnim redom: 1. Gospodarska poslovalnica, zadruga in prehrana železnitarjev. 2. Protest proti nameravanemu odkrjujanju pravic in prejemkov železnitarskih uslužbencev ter znižanju dopustov. 3. Železnitarji, vsi na shod! — Oblastni odbor UJNZB Ljubljana. Oblastna uprava Udrugi strojevodij. Oblastna uprava Udrugi kurjačev. Društvo profesionistov Ljubljana.

— **Iz Redni občni zbor Podpornega društva železnitarskih uslužbencev** v Ljubljani se bo vršil dne 5. februarja 1928 ob 8. uri jutraj v steklenem salonu kolodvorske restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora.

— **Iz T. K. D. Atena in S. K. Ilirija** sta priredila dne 7. januarja svoj ples pod geslom »Reduta v cvetju«, ki je moralno kar najbolj izpadel. Da je prireditev tako sijajno izpadel, gre največje priznanje vsem čimteljem, ki so sodelovali. Zlasti se zahvaljujemo uglednim damam pokroviteljskega komiteja, damam in gospodom, ki so nastopili, cvetličarni Korskia za dekoracijo in sploh vsem. Iskrena hvala. 96n

— **Iz II. veliki obrtniški ples,** ki se bo vršil v soboto, 11. februarja, v prostorih Kazine, obeta, da bo eden najlepših in najzabavnejših meštanskih plesov v letošnji sezoni.

Opozarjamo na njega torej vse obrtnike in prijatelje obrtništva.

— **Iz Nesreča.** Marjan Šibler, 22letni sin čevlarskega pomočnika, se je včeraj na ledu zlomil levo nogo v stegnu. Moral je v bolnico.

Iz Celja

— **C Vodovod** je svojčas obljubil mestni občinski svet onim, ki so si zidali na mestnem svetu na hribu Sv. Jožefa enodružinske hiše in vilje. Takih posestnikov je zdaj v severozapadnem delu hriba osem. Demokraci so v zadnji proračunski s. i. predlagali, naj se vodovod »apelije, ker je občinski svet to moralno obvezan storiti. Napeljava vodovoda bi stala občini 25.600 dinarjev. Kleroradikalnonemška večina je ta predlog seveda gladko odklonila in privoščil ljudem tam gori, ki so si z velikimi žrtvami postavili svoje domove, še nadalje uživati nepitne vode, če se ista sploh dobi. Gospodje menda želijo, da bi se radi slabe vode razpasla kaka epidemija. Da imajo radikali in Nemci malo smisla za take stvari, je znano. Da pa klerikaini obrtniki, med katerimi sedi tudi katoliški duhovnik, tako malo pojmujejo krščansko ljubezen do bližnjega, pa si bodo prizadejali zapomniti.

— **C Trčenje vlakov na celjskem kolodvoru.** V četrtek jutraj je zavozil tovorni vlak in prazni jutrajni šolski vlak, ki je stal na nezasedenem tiru gornjega dela postaje. Osební vlak je bil prazen. Prevrtli so se trije vozovi osebnega vlaka, ki so deloma razbiti. Škoda je precejšnja. Človeških žrtev ni bilo.

— **C Celjsko pevsko društvo** ima redne pevske vaje za mešani zbor ob sredo in petkih ob 20 uri v društvenih prostorih v Narodnem domu.

— **C Promoviral** bo v torek dne 3. t. m. na univerzi v Zagrebu abs. med. g. Martin Kolšek iz Celja za doktorja vsega zdravilstva. Čestitamo.

— **C Mestno gledališče v Celju** javlja, da je abonma na prvih pet predstav potekel. Radi podaljšanja se naj občinstvo pravčasno zgleda pri blaginju g. Hubertu (tvrdka Gorčar & Leskovšek).

— **C Sokolsko društvo v Celju** priredi tudi letos veliko sokolsko maskarado v Celjskem domu. Ta maskarada pa se bo vršila letos na pustno soboto dne 18. februarja in ne več v nedeljo, kakor je bilo do sedaj v navadi.

— **C Društvo »Edinost«** ima svoj redni občni zbor dne 9. februarja ob 20. uri v klubovi sobi Celjskega doma.

— **C Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri Križu« na Cankarjevi cesti.

Sejem za kožuhovino

se je vršil na velesejskem prostoru v ponedeljek, dne 23. in torek dne 24. januarja. Že v nedeljo so Ljubljancem opazili, da se bo nekaj vršilo, vsaj se je po ulicah videlo veliko število tujcev, katerim se je trgovski stan in lokavost čitala že raz obraza. To so bili kupci kož. Hrvatje, Srbi, Avstrijci, Čehi, Nemci in Angličje. Kupovalo pa je se tudi za ameriške trdkice. Se nobeno leto jih ni prišlo na sejem toliko kot letos. Vsekar dobro znamenje, da se institucija kožnih sejmov razvija.

Letos se je vršila že V. dražba kož, katero je priredila uprava velesejma za Lovsko zadrugo.

V ponedeljek dopoldne se je prodajalo in kupovalo v detalju, popoldne pa se je pričela dražba. Dopoldne so se v detalju dosegle za kožo veliko nižje cene kot kasneje na dražbi, kjer so bile cene zelo visoke, vsekakor prijetno presenečenje za vse one lovce in trgovce, ki so blago v prodajo oddali »Divji koži«.

Blago je bilo kvalitativno boljše ko lansko leto in tudi po množini je bilo blaga veliko več. Lepe so bile zlasti naše gorske lisice, kune, vidre, slabe pa verice, dihurji, polhi, jazbeci. Razveseljivo je, da je akcija velesejma in Lovske zadruge, da se blago pravilno suši in napne, bila uspešna. Razni cirkularji in navodila so rodila sad, ki se je prikazalo v lepih cenah. Na dražbi je bilo 339 lozov (partij); katerih vsaki je vseboval večje število sortiranih kož. Kože so se klasificirale v I. (polna vrednost), tri četrte (trietrinska vrednost), II. (polovična), III. (četrtinska) in škart (8 škart kož šteje za 1 prima).

Dosegle so se sledeče cene:

Lisice poljske	Din	240.—	do	430.—
Lisice gorske (Slovenija)		350.—	do	560.—
Kune belice		1000.—	do	1180.—
Kune zlatice		1300.—	do	1735.—
Vidre		600.—	do	720.—
Dehurji		120.—	do	170.—
Divje mačke		60.—	do	70.—
Verice zimske		20.—		
Polhi		6.—	do	9.—
Divji zajci		21.—		
Jazbeci		48.—	do	55.—
Divje koze		20.—		
Srne		22.—		
Podlasice bele		70.—	do	90.—
Podlasice ružave		20.—		

Blaga bi se moglo oddati še veliko več. Provenienca je bila večina iz Slovenije, pa tudi iz Hrvaške, Bosne in Makedonije je bilo blaga.

Zanimiva bo gotovo primerjava z lansko leto doseženimi cenami. Cene so po diktatu Amerike splošno poskočile za lisice, kune, vidre. Leto 1927. so se dosegle sledeče cene: Lisice poljske 208.— do 295.—, lisice gorske 280.— do 350.—, kune belice 700.— do 930.—, kune zlatice 1056.— do 1218.—, vidre 420.— do 528.—, dehurji 180.—, divje mačke 100.—, verice 25.—, polhi 6.40, krti 5.—, domače mačke 5.—, divji zajci 22.—, jazbeci 52.—, divje koze 40, srne 19.— do 30.—, volkovi 150.—, šakali 90.— do 100.—, jeleni 150.— do 200.—.

Prihodnji sejem za kože se vrši dne 20. marca 1928. Kože se že sprejemajo v prodajo v velesejski pisarni, kamor se jih zamore tudi poslati.

SPOMIN MU PEŠA.

— Neverjetno, kako mi zadnje čase peša spomin. Čez osem dni prav gotovo ne bom vedel, kaj sem danes počel.

— Ali bi mi ne mogli posoditi za osem dni 1000 Din?

DOBRO SE JE ODREZAL.

— Kaj, ti paglavci, šele 10 let si star, pa že kadiš cigare? Škoda, da nisem tvoj oče.

— Sa lahko postanete. Moja mati je vdova.

Minister narodnega zdravja dr. Savič, ki je včeraj v Nišu umrl.

Na delo za „Rdeči križ“

V Ljubljani se je pred kratkim konstituiral krajevni odbor organizacije »Rdečega križa«. Le-ta ljudno vabi v krog svojega članstva vse naše rojake brez razlike stanja, spola, poklica in strankarske pripadnosti. Obračamo se do vseh, ki jim gre do srca beda trpečega človeka, ki čutijo z nesrečo bolnikov, ponesrečenec, poplavljenec, apeliramo na vse, ki cenijo vzvišene smotre »Rdečega križa« tudi v miru, ne samo v vojni, da se nam pridružijo.

Krajevna organizacija »Rdečega križa« v Ljubljani šteje doslej še neznan članov, premeznatno za tako odlično človekoljubno institucijo, premajhno za nako tretjo državno prestolico belo Ljubljano, ki bi morala šteti par tisoč članov!

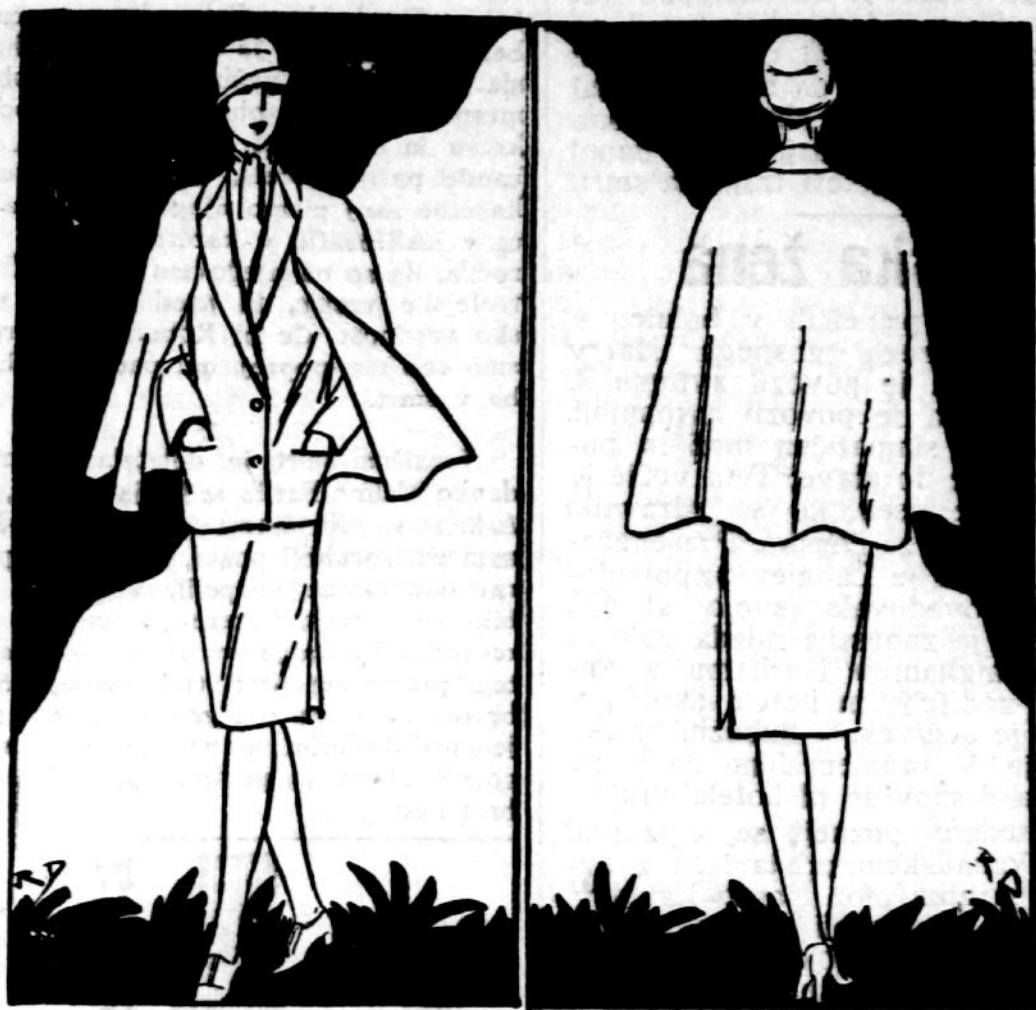
Dne 5. februarja t. l. se bo vršil v vsej državi dan »Rdečega križa« kot 52 obletnica ustanovitve nekdanje srbskega društva »Rdeči križ«. Ta dan je namenjen propagandi za vzvišene cilje te karitativne organizacije. V Ljubljani hočemo ta dan proslaviti s tem, da nabereimo kar največ novih članov, da dosežemo število, dostojno 60.000 prebivalcem Ljubljane. Članarina za redne člane znaša letno le 30 Din; za one, ki žele prejemati društveni »Glasnik« pa 10 Din več. Naj se nihče ne odtene nabilatni akciji, ki jo pričnemo v prihodnjih dneh, naj nihče ne ostane ob strani! Zaupljivo se obračamo do vseh družabnih slojev do preprostega delavca, obrtnika in trgovca, kakor hišnih posestnikov, do intelektualnih in svobodnih poklicev. Članarino bodo pobirali naši zaupniki s posebnimi tiskovinami; prijava se pa lahko vsak sam in pošlje svoj prispevek tudi po pošti na spodaj označen naslov, ali po pošti hranilnici na račun št. 11.104. Ggg. trgovce, restavratere in kavararje pa obenem prosimo prijaznega dovoljenja, da smemo v njihovih izložbah, odn. lokalih, razobešiti lične propagandne lepake »Rdečega križa«.

Pisarna krajevnega odbora je do nadaljnjega v Dalmatinovi ulici št. 7, pritličje, desno (dr. Fetič).

Ljubljanski krajevni odbor »Rdečega križa«.

Sport

--- Moda ---

Eleganten damski plašč od spredaj in zadaj.

Starost v zakonskem življenju

Statistiki dokazujejo, da so najuspešnejši oni zakoni, ki so bili sklenjeni med 24letnimi dekleti in 28letnimi mladenci. Zakoni, sklenjeni pred 20. letom, se končajo največkrat kmalu z razporoko. Najprimernejša starost za sklenjevanje zakonov je med 24. in 30. letom. Po 30. letu so zakoni zopet hazardni in število ločitev se poveča. To dokazuje, da se je treba moštiti in ženiti v srednjih letih, kajti poprej smo še premladi, pozneje se pa izpostavljamo nevarnosti in riziku. 19letni mladenci in število ločitev se poveča. To dokazuje, da se je treba moštiti in ženiti v srednjih letih, kajti poprej smo še premladi, pozneje se pa izpostavljamo nevarnosti in riziku. 19letni mladenci in število ločitev se poveča. To dokazuje, da se je treba moštiti in ženiti v srednjih letih, kajti poprej smo še premladi, pozneje se pa izpostavljamo nevarnosti in riziku.

ali ženitvijo preko 30. leta. Značaji starejših ljudi so že utrjeni in se ne dajo tako lahko oblikovati, kakor v zgodnji mladosti. Starejši zakonci se težko razumejo, ker ne morejo drug drugemu popuščati. Zakonska sreča je pa odvisna od medsebojnega razumevanja in neštetihih kompromisov, ki jih morajo sklepati zakonci v vsakdanjem življenju. V poznejših letih ima vsak človek svoje stalne navade, ki jih nered žrtvuje, ker smatra sebe za edinega gospodarja in misli, da nima nihče pravice posegati v njegovo zasebno življenje. Čim starejši je človek, tem večja je njegova sebičnost in tem bolj se upira vsaki misli, da bi žrtvoval komurkoli svojo komoditeto in svobodo. To se tiče v prvi vrsti žen, ki opravljajo poleg gospodinjstva še kako službo.

Ljubezen in igrača

Dan za dnem in po vsem svetu polagajo ljudje življenje na oltar ljubezni. Statistiki ugotavljajo, koliko ljudi pokosi tuberkuloza, koliko žrtv zahteva lues, koliko prometna sredstva itd. Nihče pa ne sestavlja statistike o žrtvah, ki jih zahteva ljubezen. Statistika govori o številu samomorov in umorov, pri katerih navaja tudi vzroke, toda vsi vemo, kaj se skriva čisto pod kratko ugotovitvijo, da je vzrok samomora ali umora neznan. Če bi bili znani vsi »neznani« vzroki, bi število samomorov iz nesrečne ljubezni ogromno naraslo. Moderni človek se rad pohvali, da gre mirno preko sentimentalnosti in da se ne zmeni za čustvenost. Ponosen je, da je obvladal celo prirodo in vpregel njene sile v delo za svoje blagostanje. Kadar ga pa zgrabi z vso silo ljubezen in ljubosumnost, se spremeni v igračo strasti.

Marcel Badin: Zlata ribica

Neke poletne nedelje, bilo je krasno vreme, je dejala gospa Boule po obedu svojemu možu: — Moric, nič ne pomaga, moraš posetiti težko bolno sestrično Amalijo. In lahko ostaneš pri nji najmanj dve uri. Ta vest o neizgibnem posetu bolne sestrične Morica ni posebno razveselila. Ker pa ni bil vajuen ugovarjati ženi, mu ni preostajalo drugega nego ubogati. In tako se je zgodilo, da je pozvonil četrte ure pozneje pri sestrični. Vrata so se odprla in strežnica je stala pred njim. Položila je prst na usta in zašepetala: — Bolezen se je že obrnila na bolje. Prav kar je bolnica zaspala. — Potem takem bo pa najbolje, da je sploh ne nadlegujem. Pozdravite jo v najimenu imenu, prosim, — je dejal Boule. Gredoč po stopnicah je mrmral zadovoljno: — Kolika sreča! Zdaj sem dve uri prost ko ptica! Ker se je vršila v okraju, kjer je sestrična stanovala, baš ljudska veselica, se je hotel Boule malo razvedriti. Doma itak ni imel razvedrila. Žena mu ni privoščila nobene še tako nedolžne zabave. Kmalu je bil sredi valovčeve množice in neštetihih stoinic, kjer so kramarji ponujali svojo robo. Ustavil se je zdaj tu, zdaj tam, ogledal si je vse

nem redu. Ljubezen je tako silna zato, ker je antipod smrti. Ona ustvarja življenje, ki ga smrt uničuje. To je strašna elementarna sila, s katero se človeška volja in razum ne moreta boriti. V novejšem času skuša človeštvo obrzdati tudi to elementarno silo. Ljudje se uče, da je mogoče obvladati tudi ljubezen. Vsa moderna ameriška in angleška sportna vzgoja mladine gre za tem, da se moški in ženske usposobijo za boj proti tej elementarni sili. Do gotove meje se je to prizadevanje že obneslo, toda samo v kolikor gre za čustvenost. Proti čustvenosti se je mogoče uspešno boriti. Drugo vprašanje je seveda boj proti srcu ali, kakor pravijo zdaj, proti sentimentalnosti. Človeško srce se ne da ukrotiti. Malo je verjetnosti, da bi se posrečilo vzgojiti mladino tako, da bi mogla krotiti svojo čustvenost in obvladati srce, kadar zakipi v njem ljubezen. Stari narodi so se kljubovali ljubezni, v kateri so videli božanstvo. In res je ljubezen bog, krut kakor moloh. Kadar vidimo resnega, pametnega moža, stoječega drugače na višku življenjskih uspehov, mrtvega z rano v senu, kadar vidimo mater, ki je usmrtila svoje dete in sebe, kadar slišimo, da je si volasi mož zapustil svojo rodbino, ali da je našla podjetna žena smrt v valovih, da se reši muk zavrnjenene ljubezni, se nam zdi, da vidimo za vsem tem senco strašnega božanstva in slišimo njegov zmagoviti krohot.

Paberk

K črni obleki zelo dobro pristojajo barvasti okrasji. Nobena damska garderoba ne more pogrešati za prehodno sezono plašča. Zelo priljubljeni so letos plašči sportnega kroja. Robec se nosi zmečkan v roki, ali pa zložen v zapetju. Velik robec iz svilenege muselina se lahko zaveže čez roko. Imti nakit še ni vse. Dama mora znati nositi nakit. Prava umetnost je zavezati si biserno ogrlico okrog vratu. Od čevljev vašega plesalca je odvisen užitek, ki ga imate na plesu. Za večerne toalete si ne moremo misliti lepšega materiala, nego so čipke

in lame. Najboljši vtis napravi zvečer bela barva. Ročna torbica bi morala v barvi vedno harmonizirati s čevlji.

Pikantne zgodbe z ljubljanskega dna

O čem se sušlja po Ljubljani. — Pikanterije, ki v podrobnostih in s komentarji ne spadajo v javnost, pač pa v ožje kroge opravičljivcev.

Pepe, tisti, ki sedi v uredništvu, stavi glavo in plešo, da v našem mestu ni mogoče govoriti o nemoralnosti. Pa sedi v uredništvu poleg Pepeta še urednik z dolgim nosom in ta je drugačnega mnenja, da bi ga koka brnila. Trdi namreč, da je tudi Ljubljana včasih in skrivaj nemoralna. — Kar poslušajte je hotel zatrjevati Pepetu: Povem vam kopico zgodb, ki utegnejo zanimati slehernega Ljubljančana. Torej kar lepo po vrsti.

Najprej par zakonskih afer. Zgodbo o brhki zakonski ženi, ki je možu postavila roge in jo pobrisala sam bogve kam. Bila je namreč mlada lepa in prikupna, zelo spoštovana, pa tudi oblegana in oboževana. Njen mož, gentleman od pete do glave, jo je imel rad, morda celo preveč. In baš to zlasti pa dejstvo, da je bilo med njima razlike kar za dva križa, je postalo zanj usodno. Kajti se je žemica rada ozirala za drugimi in ji je tudi vzplamelo srce za nekega truhadurja. Pretekle dni je namreč zapustila svojega moža in jo popihala — morda za večno...

Užaljeni soprog je poklical na pomoč policijo. In so na kriminalnem uradu zapisali: Gospa ta in ta, žena tega in tega je pobežnila. Zasledovati!... Brez komentarja! — No, je pripomnil Pepe — saj ta reč ni tako huda. Če ne gre za drugo kot za to domnansko avanturico, potem pač ni govora o pokvarjeni morali in degeneriranosti v našem mestu. Počakajte še ni vseh dni konec, je zopet hotel zatrjevati oni z dolgim nosom.

— Mlada žemica ni edina, ki je svojemu možu pokazala roge. Sledile so ji tudi dru-

ge, imela pa je tudi svoje predhodnice, po katerih se je menda ravnila. Saj sem vam že pravil o ženi nekega bančnega ravnatelja, potem o neki drugi. Obe sta jo ubrali v boljšo bodočnost. Veste in ljudje so zlobni in z neznanskim veseljem pogrevajo te stvari, o katerih čvkaajo že vrabci na strehah. Vem pa tudi še par okroglih, res prima produkt, škoda le, da jih ne morete zabeležiti v vašem listu. No, ali že veste tisto o orgijah. Stvar sicer ni tako grozna kakor govore v našem bogaboječnem mestu, kjer trdijo naravnost gorostasne stvari. Te orgije ali bakanalije so se baje vršile sredi mesta, toda je brahijalna sila posvetila v to gnezdo. Kompromitiranih je baje tudi več uglednih oseb. Skoraj sama haute volée... Ja veste ni vse zlato, na svetu!

Grdo govore tudi — mogoče so samo zlobna namigavanja — o nekem gospodu z akademskim naslovom. Obtožujejo in dolže ga, da se je spozabil nad — no nad tremi pikami recimo, a v zvezli s tem krojižo tajinsvene besede, kakor menuet itd... In je moral ta odlični gospod radi svoje pregrehe v Canoso na policijo. Stvar je bila fatalna, toda policija je bila obzirna in mu je naredila samo moralno pridigo, obljubiti pa je moral, da se ne bo več pregrešil! Lekcija ni bila huda, upati pa je, da bo zalegla.

Zaenkrat, je dejal urednik z dolgim nosom Pepetu, da nima drugih novic. Te da so zdaj najbolj na dnevnem redu in imajo zlobni jeziki z njimi obilo opravka. V kavarini, gledališču, restavraciji, gostilni in tudi doma bi bilo dolgečas posedati, da ni pikantnih storij, o katerih ljudje tako radi govorijo. Pepe pravi, da je to neke vrste sadizem, da ljudje tako radi pero tule perilo. In menda je res.

Humoristični kotiček

V ŠOLI. — Berthold Schwarz je odkril smodnik. In kaj je odkril Kolumb? — Jajca, gospod učitelj. PRED SODNIKOM. — Vi ste razbili na hrbtu svojega moža stol? — Da, gospod sodnik, toda to je bilo samo nesrečno naključje. — Kaj niste hoteli zadeti svojega moža? — Pač, pač, samo stol bi moral ostati cel. ČISTA RESNICA. — Bos sem bil, ko sem prišel v Ljubljano. — To še nič ni. Jaz sem bil pa nag. — Beži no, kaj pa čekaš. — Kako, da nisem bil nag, saj sem rojen v Ljubljani. V LEKARNI. — Prosim za 10 Din ciankaliija. — Kaj ste fotograf? — Ne, samomorilec. DA SE ODVADI KADITI. — Zakaj hodite vedno okrog smodnišnice? — Ker bi se rad odvadil kaditi. NETAKTOST. — Oče mi podari za god vedno kako knjigo. — Gospodična, potemtakem morate pa res imeti že bogato knjižnico. V ZNAMENJU TAKS. — Dovolite mi pogledati skozi daljnogled na zvezde. — To stane 25 odstotkov veselilne takse, kajti že pet minut se vidi na nebu Venera.

NEKAJ ČESAR LJUBLJANA SE NI VIDELO!

Nihče ne sme zamuditi in vsak si mora ogledati čarobno lepo, strastno in demon-sko igro prekrasne

DOLORES DEL RIO

junaškega VICTOR MAC LAGLENA stasitega DON ALVADARA

in drugih umetnikov, v drugem najboljšem svetovnem vefilmu

ČE TE LJUBIM... ČUVAJ SE!

Monumentalna drama strastne ciganske ljubavi. Posneto v Španiji, v domovini lepe Dolores del Rio.

Ogromne množice sodelujočih! Ljubav, strast, užitek, ples, opojnost in razkošje so dodelili temu vefilmu

Drugo svetovno nagrado Pri vseh predstavah svira pomnoženi orkester.

Premijera danes ob: pol 8. in 9.

Predstave jutri v nedeljo ob 3, pol 5, 6, pol 8 in 9.

ELITNI KINO MATICA Telefon 2124.

Boule, — uboga, dasi ne kaže, da bi bila posebno potrta, ker je prišla v druge roke.

Ker je bil zelo kratkoviden, je držal posod pred očmi, da bi bolje videl ljubko živalico, katere se je vedno bolj veselil.

Ljudje so se skrivaj smejali videč njegov zadovoljni obraz. Nos gospoda Boulea, ki je bil že itak dovolj velik, se je zdel v prozorni posodi še večji.

Boule je kmalu opazil, da je postal tarča splošne pozornosti. Zato je stisnil svoj zaklad pod pazduho in odjadril ves srečen proti domu.

Zakonca Boule nista imela otrok. Pred leti sta imela mačko, ki je pa smatrala za potrebno poginiti od starosti in zakonca sta jo dolgo obklovala. Ni torej čuda, da se je Boule že na prvi pogled zaljubil v ljubko, zapuščeno ribico.

— Klicala jo bova Malka, — je mrmljal sam pri sebi. — Žena bo gotovo zadovoljna z menoj. Slednjič je dospel v svojo ulico, zelo živahno in obljubeno.

Deca, ki se je igrala na trotoarju, je takoj opazila posodo z zlato ribico. Vsi navdušeni so kratkohladežni obklobili Boulea. Radovednežev je bilo vedno več, nabralo se jih je že dvanaest, ko se je Boule končno posrečilo dospeti brez večje nezdode do doma.

Neki pogumnejši deček je hotel po-božati zlato ribico in je vtaknil prst v vodo.

— Proč, paglavci — je zakričal Boule in se prerival skozi gnečo radovednih otrok. Posledica prerivanja je bila, da je zadela palica ob posodo in ji odbila rob.

Ker je voda uhajala skozi odprtino, je ušla tudi ribica. In glej, mila Malka leži na tleh, poskakuje in pleše sredi hodnika v splošno radost navdušenih gledalcev.

Boule je med vojno stregel bolnikom in zato ga ta nezgoda ni spravila iz ravnotežja.

— Rešimo jo — je vzkliknil.

Prijel je poskakujočo ribico za rep in po dolgem prizadevanju jo je spravil srečno nazaj v posodo. Potem je zatisnil z dlanjo luknjo in prijadral srečno domov.

Hitel je po stopnicah, kar so ga nese noge.

Ko je dospel v tretje nadstropje, se je ribica še gibala.

— Še je živa... Še eno nadstropje in rešena bo!

Imel je še štiri stopnice pred seboj, ko se je na zadnji spotaknil in padel kakor je bil dolg in širok.

Takoj se je pobral z bujo na čelu. Žalibog, od zlate ribice je ostala samo nekaka sluzasta, krvava kaša.

Malo je manjkalo, da Boule ni obupal. Ves nesrečen je stopil v stanovanje. Žena se je pojavila na pragu in videč moža z bujo na čelu vsega zbe-ga-nega, je takoj slutila, da ni vse v redu.

— Umrla je! — je dejal mož ves obupan.

— Uboga Amalija! — je začela tarnati gospa Boule. — Saj sem si takoj mislila, da ne bo okrevala.

Bila bi se onesvestila, da je ni mož prestregel. Ves prestrašen ji je šepetal na uho:

— Motiš se, draga žena. Saj ni umrla Amalija, marveč Malka... naša mala, mila Malčica...

— Kako? Kaj praviš? Malka?

— To se pravi... veš... zlata ribica.

Naenkrat se je gospa Boule vzrav-nala, kakor da jo je picil gad. Ošinila je moža s srditim, groznim pogledom.

— Ti si pil, Moric, priznaj! — je zakričala.

Boule je hotel pojasniti ženi kako in kaj se je zgodilo. Toda bil je tako upehan, prestrašen in presenečen, da je spravil iz sebi samo nekaj besed brez vsake logične zveze:

— Veselica... loterija... zlata ribica...

— Saj sem vedela, — ga je prekinila razjarjena žena. — Nažrl si se ga na veselici, namesto da bi šel k sestrični. No, le čakaj, ti že pokazem!...

Pograbila je metlo in začela udrihati po možu, ki ni mogel spraviti iz sebe nobene besede, da bi se opravičil. In kako bi jo tudi spravil, če mu pa ni pustila odpreti ust.

Tako je, če lovi zakonski mož zlate ribice.

Strašna ljubavna tragedija na Dunaju

Železniški sprevodnik Skrinar zastrupil s plinom sebe, svojo ljubico in dva otročiča. — Vzrok obupnega dejanja nesrečen zakon.

Okraj Meidling na Dunaju je bil večkrat zjutraj pozorišče strahovite ljubavne drame, ki se je odigrala v noči od četrta na petek. 30letni železniški sprevodnik Emil Skrinar je v odsotnosti svoje žene s plinom zastrupil sebe, svojo ljubico in oba svoja otroka.

Skrinar je bil uslužben pri avstrijskih zveznih železnicah. Približno pred šestimi leti se je oženil, toda v zakonu ni bilo harmonije, čeprav sta imela zakonca dvojce otrok. Žena Helena je bila namreč bolna na pljučih in je vidno hiral.

Pred dobrim letom se je Skrinar seznanil s 26letno delavko Emilijo Raming, istotako uslužbeno na tamšnjem kolodvoru. Med njima se je kmalu razvilo intimno ljubavno razmerje, za katero je zvedela tudi žena. Poslej je bil rodbinski mir pri Skrinarjevih uničen. Ni skoraj minil dan, da se ne bi zakonca sprla, pa tudi stapa. Oba nedolžna otroka sta bila vedno pri mučnih prizorih. Nekako pred 14 dnevi je prišlo do preloma med zakoncem. Žena je izjavila, da v tem peklu ne more več vztrajati in da zapusti moža, če ne prekine razmerja z Ramingovo. Skrinar ji je mirno odgovoril, da lahko gre kamor ji drago. Nato se je žena vrnila domov k svojim roditeljem na Štajersko.

Že nekaj dni kasneje pa je prejela od moža pismo, v katerem jo je prosil, da se vrne k otrokom. Žena se je udala prošnji in se je vrnila na Dunaj. Doma

je takoj opazila, da ima mož še vedno ljubavno razmerje z Ramingovo in da je ostalo vse pri starem. In ker so se prepričali, da vedno nadaljevali, je v četrtek popoldne zopet zapustila moža in se vrnila k svojim roditeljem.

Jedva pa je odšla, se je pojavila v njenem stanovanju njena rivalinja Emilija Raming. Kaj se je nato v mali sobici odigralo tekom noči, ostane skrivnost. Ko je prišla zjutraj Skrinarjeva sestra, ki je bila za brata v skrbih, ker ji je še dan popreje rekel, da bo izvršil samomor, k njemu na obisk, je našla sobo zaklenjeno, a iz nje je uhal plin. Sestra je takoj slutila nesrečo in je pustila stanovanje siloma odpreti. Nudil se ji je grozen prizor. Skrinar in njegova ljubica sta ležala mrtva v zakonskih posteljah, a kraj njiju sta ležala oba otročiča, 6letni Emil in 3letna Francka, nedolžni žrtvi rodbinske disharmonije. Vsaka pomoč je bila prepozna, kajti plin je vse štiri zastrupil.

Komisija, ki je prispela na kraj tragedije, je dognala, da je Skrinar odprl obe pipi v sobi in s papirjem zalepil okna in vrata. Na mizi so ležala tri pisma, eno naslovljeno na Skrinarjevo sestro, drugo na mater Ramingovo in tretje na najboljšega Skrinarjevega prijatelja, nekega železniškega uradnika. Policija je o grozni tragediji obvestila Skrinarjevo ženo. Strašna rodbinska drama je na Dunaju vzbudila globoko sočutje z nesrečno rodbino.

Zakonsko življenje lorda Bayrona

Slavni angleški pesnik je bil velik prijatelj ženskega spola. — Neprijetna košarica in izgubljena stava. — Nesrečen zakon.

Letos proslavi kulturni svet 140 letnico rojstva znamenitega angleškega pesnika lorda Georga Noela Gordona Bayrona. Bayron je bil rojen 22. januarja 1788 v Londonu. Po svoji materi miss Gordon je bil v sorodu s škotsko vladarsko rodbino. Njegov oče je bil kapitan kraljevske garde. Bayron je umrl 19. aprila 1824 v Missolonghi. Zgodovinarji ga po pravici prištevajo med največje pesnike.

Bayronovo zasebno življenje je bilo zelo burno. Povodoma 100letnice njegove smrti se je pojavilo v inozemskem tisku mnogo člankov in razprav o njegovem privatnem življenju in raznih pustolovčinah, zlasti ljubavnih. Izmed žensk, ki so tako ali drugače posegle v njegovo življenje, je imela največji vpliv njegova žena. Te se je spomnil Rene Berton v svojem članku, ki je izšel v pariškem »Journalu«.

Nekega poletnega dne 1. 1812 je obedel Bayron v Newsteadu s svojima dobrima prijateljima Hawkingom in Hayem. Nekaj dni poprej je zasnubil hčerko sira Ralpa Milbanka in vsak čas je pričakoval odgovora. In res je dobil med obedom odgovor, ki pa je bil negativen. Bayron se je čutil prizadetega in pripomnil je sarkastično: »Zdi se mi, da sem pravkar ušel veliki nevarnosti.« Za mizo se je razvila debata o zakonskem življenju in Bayronova prijateljica sta omenila, da mnogi odlični moške, kakor Bacon, Newton, Galilei, Descartes, Rayle Locke, Leibnitz, Hume in drugi niso hoteli v zakonski jarem in so raje umrli kot stari samci. Nato je Bayron pripomnil, da so bili Danton, Milton, Shakespeare in Dryden v zakonu nesrečni in da stavi 100 šter-

lingov proti eni guineji, da se nikoli ne oženi. Stava je bila sklenjena. Bayron je napolnil svojo znamenito čašo. narejeno iz človeške lobanje in okovano s srebrrom, in nazdravil miss Isabeli Milbank.

Dve leti pozneje je posetil v A'bani svojega starega prijatelja lorda Melbourn. Pogovor je nanesel tudi na zakonsko življenje. Bayron je omenil, kako so ga kot snubača odklonili, in pripomnil smeje, da ga veseli ponovno pisati miss Milbank in jo drugič zasnubiti. V šali je res napisal pismo in ga dal prečitati svojemu prijatelju, ki je pripomnil, da je pismo imenitno in da je »koda, da ga miss Milbank ne dobi v roke. Morda je dala ta opazka povod da je Bayron pismo zapečatil in odposlal. Drugi dan je dobil v Newsteadu, kamor se je vrnil, odgovor miss Milbank. V istem hipu mu je izročil vrtnar zaročeni prstan njegove matere, ki ga je pred leti izgubila. Bayron je odprl pismo in izjavil, da natakne miss Milbankovi ta prstan na roko, če sprejme njegovo ponudbo. Odgovor je bil to pot dovoljen. Še istega večera je poslal Bayron svoji prijateljici 100 šterlingov, ker je stavo izgubil. Poroka se je pa vršila šele 2. januarja 1815 v Seahamu. Anglija je videla malo tako zapravljivih in raztresenih ženov kakor je bil Bayron. Pri poroki se je vedel tako da so vsi mislili, da sploh ne ve, čemu je prišel v cerkev. Ko je bila poroka končana, se je obrnil k svoji ženi in jo vprašal: če je pripravljena.

Bayronov zakon ni bil srečen. Spočetka je bil sicer z ženo zadovoljen in v svojem prijatelju Mooru je celo pisal, dabi žentino pogodbo obnovil še za 99 let, če bi ga žena zapustila, toda pozneje

sta se začela z ženo prepirati. Žena je bila iz strogo puritanske rodbine, do skrajnosti nezaupljiva in ponosna. Mati jo je neprestano svarila, naj bo oprezná, češ, da ima Byron ljubavno razmerje z drugimi ženskami. Prišlo je tako daleč, da je začela brskati po mučevih pisalni mizi in odpirati celo njegova pisma. Byron v angleški aristokratski družbi sploh ni bil priljubljen, ker mu niso mogli oprostiti njegovega sarkazma. Tudi literati so ga iz zavisti radi zbadali in napadali. Zato ga je žena nezaupljivost še bolj zadel. Ko se mu je rodila hčerka, je mislil, da bo mučnih domačih preprirov konec. Toda žena se tudi po porodu ni unesla. To je Byron sklenil dati zakonskemu stanu slovo in prišlo je do prostovoljne razporeke. Byron je odpotoval preko Francije, Belgije, Nemčije in Švice v Italijo. Mudil se je nekaj časa v Benetkah, Ravenni in Pizi, slednjič se je pa naselil v vasi Albano blizu Genove. Tu pa ni ostal dolgo, kajti že 15. julija 1823 je odpotoval v Grčijo, kjer je naslednjega leta v starosti 36 let umrl.

Milijon obiskovalcev letno na Montblancu

Francoski publicist Leon Auscher objavlja v neki reviji zanimivo statistiko o letnem obisku na Montblancu, o denarnem prometu in sploh o vsem, kar je v zvezi s plezanjem na to visoko goro. Za podlago svoje statistike je vzel Auscher leto 1913., ko je obiskalo Montblanc 400.000 turistov s francoske, 350.000 s švicarske in 270.000 z italijanske strani. Če računamo, da je vsak obiskovalec potrošil za turo najmanj 50 zlatih frankov, vidimo, da puste turisti v Švici vsako leto okrog 50 milijonov frankov in to samo oni, ki plezajo na Montblanc.

Obisk Montblanca se izza prevrata ni zmanjšal, marveč je nasprotno še narasel. Iz tega sledi, da imajo Italija, Francija in Švica, ki pridejo pri tem v poštev, od Mont Blanca prav lepe dohodke.

Človek-muha

Te dni se je v Lvovu smrtno ponesrečil znani poljski akrobat Stefan Polinski. Radi neverjetne gibčnosti in spretnosti se ga je prijel primek muha in kot tak je bil znan šrom Poljske. V Lvovu se je produciral na vrvi med dimniki dveh visokih hiš. Nad 8.000 gledalcev je prisostvovalo njegovim produkcijam. Polinski se je tako zanašal na svojo spretnost in srečo, da je odklonil predlog, da bi razpeli pod njim mrežo. V kritičnem trenutku je padel na cesto in zadobil tako težke poškodbe, da je kmalu v silnih mukah umrl.

Tak je konec poljskega poklicnega akrobata. Akrobatski poklic ni posebno privlačen in malokdo se mu posveti. Roditelji Stefana Polinskega so imeli veliko tovarno v Biali in so spadali med mestne bogataše. Stefan je lazil že kot 13letni deček po dimnikih očetove tovarne in se pripravljaval za akrobata. Da bi ga pri tem nihče ne oviral, je pobežnil z doma in prispel v Hamburg. Tu se mu je posrečilo smukniti skrivaj na potniški parnik tako, da mu ni bilo treba plačati voznine. Ko so ga že na odprtem morju našli med vrečami, ni preostajalo kapitanu drugega nego dodeliti ga posadki kot praktikanca. Toda ta poklic podjetnemu fantiču ni ugaljal. Ameriške oblasti ga niso pustile na kopno, ker je bil tujec in ker ni imel v žepu niti belica.

Mlademu poljskemu izseljencu ni preostajalo drugega, nego vrniti se istim potom v Evropo. Tu se je klatil po raznih krajih in nanjnih mestih, kjer je nastopal v cirkusih in varietejih ter se preživljal, kakor se je pač

mogel. Kmalu je zaslovel po svoji spretnosti in izurjenosti. Dobil je službo v berlinskih in pozneje tudi dunajskih kabarejih. Pa tudi tu ni dolgo ostal. Njegov ideal je bil nastopiti kot akrobat v filmu. Zato se je vrnil na Poljsko, kjer je nastopal v vseh večjih krajih in zbiral denar, da bi se odpeljal v Ameriko in postal filmski akrobat. Imel je že precej denarja, toda napol poti k cilju ga je doletela tragična smrt.

Junaška žena

Nedavno so pripeljali v bolnico v Vancouvru starega gospoda Harry Langleya, ki ga je povozil avtomobil. Langleya, ki ga je povozil avtomobil, priljubljen kot simpatičen mož in poštenjak od pete do glave. Tem večje je bilo začudenje vseh, ko so zdravniki ugotovili, da gre za žensko. Presenečenim zdravnikom je Langley pripovedoval od pripovedoval svojo storijo. Pred 46 leti je zapustila mlada deklica Marija Cunaigham v Durhamu v Angliji svoje roditelje in hotela skočiti v vodo, ker je doživela v ljubezni bridko razočaranje. V zadnjem hipu so jo pa rešili, toda domov se ni hotela vrniti.

Nekaj tednov pozneje se je izkrcal v nekem kanadskem pristanišču z evropskega parnika mož Harry Langley. Naselil se je v pustinji severozapadne Kanade in živel pustolovsko življenje prvega kolonista. Kmalu je zaslovel po svoji moči, pogumu in plemenitosti. Langley je bil vedno med prvimi, ki so priskočili bližnjemu v nesreči ali v nevarnosti na pomoč. Povsod se je odlikoval z izrednim pogumom, samo ženskam se je dosledno izogibal. Ljudje so govorili o njem, da je doživel v ljubezni bridko razočaranje in da zato noče občevati z ženskami. Langley se je opetovano odlikoval v bojih z Indijanci, bil je tudi večkrat ranjen. Na stara leta se je naselil kot premožen mož v Vancouvru. Sele avtomobilska nesreča je odkrila njegovo tajnost. Mary Cunaigham je izjavila zdravnikom, da ji je zelo žal, da bo morala nositi zopet žensko obleko in zapustiti mesto, ker noče, da bi ljudje s prstom kazali za njo.

Ameriške zanimivosti

Zadnja statistika o ameriških milijonarjih dokazuje, da je njih število zadnji dve leti nazadovalo, kajti 1. 1925 je davčni urad naštel 30.518 milijonarjev, dočim jih je zdaj nekoliko manj, in sicer za 621. Ti pa niso obubožali, kajti v statistiki so smatrani samo enmilijonski milijonarji, pač pa so svoje premoženje podvojili ali potrojili, če ne podesoterili. Naraslo je število večkratnih milijonarjev. Leto 1914 so naštel 60 takih magnatov, potem se je njih število pomnožilo do leta 1916 na 206, nato pa je bilo zopet zaznamovani padec. Leto 1921 je bilo v Ameriki 21 večkratnih milijonarjev, leta 1924 75, lani pa zopet 207.

Vohče pa je opaziti, da so ameriški milijonarji zelo darežljivi in veliki mecen. Mnogo milijonarjev vzdržuje razne zavode, institute in univerze, velike zneske votirajo tudi za razne socialne svrhe. Tako je te dni daroval bivši predsednik mornariškega urada Albert D. Lasker univerzi v Chicagu 1 milijon dolarjev v svrhu ustanovitve zavoda, ki naj bo posvečen študiju podaljšanja življenja. V zavodu naj se predvsem preiskujejo in pobijajo bolezni, na katerih ljudje v 50. letu starosti umrejo. V teh letih umre največ ljudi na srčni bolezni in na raku ter na posledicah spolnih bolezni.

V kraju Alliance, država Nebraska je doživel tamošnje prebivalstvo redek dogodek. Poročilo se je pet parov, in sicer štirje bratje Colerick s štirimi sestrami po imenu Sisley Colerickovi in Sisleyevi so si bili sosedje in so se poznali že iz zgodnje mladosti. Višek zasnje pa je tvorila obnem poroka starega Sisleya, očeta nevost,

ki se je oženil z materjo ženinov svojih hčera. Stari Sisley je star 70 let, a Colerickova ima tudi že šest križev na grbi.

Nenavaden slučaj se je pripetil tudi v kraju Cambridge. Pekovski pomočnik Albert Robertshaw je bil že dolgo brez posla in na noben način ni mogel dobiti prmerne dela. V obupu je segel po samokresu in si pognal kroglo v glavo. Ironija usode pa je hotela, da je prišlo eno uro kasneje zanj pismo njegove žene iz Hemea ta v Kaliforniji, v katerem mu je ta sporočila, da so na njegovem svetu odkrili pestrobojske vrelce, ki predstavljajo velikansko vrednost. Če bi Robertshaw prejel pismo eno uro prej, mu pač ne bi bilo treba v smrt.

Tragična smrt je doletela 14letno mladenko Velmo Farlin iz kraja Cotter, država Arkansas. Na farmi njegovega očeta je namreč izbruhnil požar, ki je poslopje skoraj popolnoma vpepelil. V goreči hiši je bilo več otrok, katere je junaka deklica reševala. Rešila je tri otroke, ko pa je hotela plamenom oteti tudi svojega 5letnega brata, se je na njo zrušilo goreče tramovje, pod katerim je našla strašno smrt. V goreči farmi je poginil tudi njen 16letni brat Frank.

Kaj je šef.

— Oče, kaj je šef?
— Šef je mož, ki pride vedno prezgodaj, kadar pride jaz prezgodaj, in vedno prezgodaj, kadar pride jaz prezgodaj.

Zgodovinske znamenitosti.

— Ali je dovoljeno ogledati si zgodovinske znamenitosti tega gradu?
— Obžalujem, grofica in kontesa sta odpotovali.

Logičen sklep.

— Kdaj je bil zgrajen Rim?
— Ponoči, odgovori dekletce.
— Kako pa prideš na to originalno idejo? — vpraša učiteljica.
— Kar tako, oče mi zmeraj pravi, da Rim ni bil zgrajen v enem dnevu.

Je in ni doma.

— Je vaš mož doma? Imani račun...
— Ne, večerjaj je odpotoval.
...račun, ki bi ga rad plačal.
— Potrpajte trenutek, takoj ga po-
kličem.

Problem.

Zelo debela gospa je potovala z br-zovlakom. Sedela je na mehkih blazinah in bridko vzdihovala. Sosed jo je vprašal, kaj je.

— Pomislite gospod, prav kar smo zapustili že četrto postajo, odkar sem hotela izstopiti. Sami vidite, da sem nekoliko predebela in da ne morem tako lahko izstopiti, kakor vi. Iz vagona ne morem drugače nego s hrbotom naprej, sicer bi padla, ker ne vidim pod seboj stopnic. In pri tem imam vedno smolo. Sprevodnik misli, da hočem vstopiti, pa me porine nazaj v vagon in tako sem se odpeljala že štiri postaje predaleč. Svetujte mi, kako bi prišla iz vagona.

Tudi vzrok.

Stoletnega starca so vprašali, kako si je ohranil tako dolgo zdravje.
— I, kar tako, da nisem še umrl, je odgovoril.

M. Darlier:

Gospodje Durandi

Jan Fardot je bil pisatelj. Hišnica, brivec in branjevec so vedeli o njem, da piše. Tudi njegov krojač, kateremu ni nikoli omenil, je prišel slednjič na to.

Jan Fardot je sklenil prirediti predavanje, da postane popularnejši. Tema je bila srečno izbrana: »O vplivu grške zgodovine na našo moralno. — Paris kot ustanovitelj prvega gospodinstva v Troiji«.

Nato je prišel Fardot k meni in mi dejal:

— Stori mi uslugo, prijatelj. Najel sem malo gledališko dvorano, kjer bom predaval petkrat v štirinajstih dneh. Ti boš sprejemal občinstvo. Dohodke si razdeliva.

Pristal sem.

Če sem odkritosrčen, moram priznati, da je doseglo prvo predavanje mojega prijatelja znaten uspeh. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Zadnje dni sva oba prepisovala naslove iz najnižih beležnic na velike kuverte, v katere sva položila vabila k predavanju. Skoro vsi povabljeni so se odzvali.

Drugo predavanje že ni bilo tako sijajno obiskano. Da pomnožim število poslušalcev, sem sedel tudi jaz med nje. Bilo je nas recni in piši osem.

Hitro sem odvedel enega poslušalca v ložo, sam se mpa sedel v parterju. Tako je bilo povsod nekaj občinstva. Po predavanju sem smatral za potrebno zahvaliti se nekemu starejšemu gospodu, ki je kupil vstopnico.

Vendar pa Fardot ni obupal. Sklenil je nadaljevati s predavanji tudi ob tako pičli udeležbi.

Zvečer sva znova skrbno prečitala vse naslove v beležnicah. Tri ure sva iskala zama. Slednjič se je nama posrečilo najti naslove dveh prijateljev, katerima sva pozabila poslati vabila. Tudi če bi rezervirala enemu deset sedežev, bi ne bilo zasedenih več nego dvajset. Obupen položaj je poslabšal še Fardot s tem, da se je spomnil, da je er prijatelj nedavno umrl, drugi je bil pa pred dobrim mescem obsojen na leto dni ječe.

Treba je bilo na vsak način najti poslušalce. Predlagal sem prijatelju, naj povabi kolektivno vse magistratno uradništvo, kar je pa prijatelj odklonil, češ da bi raje predaval v parlamentu, nego pred takim avditorijem.

Minilo je nekaj mučnih trenutkov. Naenkrat je pograbil Fardot klobuk in odšel iz stanovanja. Kmalu se je vrnil ter prinesel adresar in 250 kuvert.

— Vidiš? — je dejal ves blažen in pokazal na adresar. Nato je sedel in začel listati po njem. Pri prijatelju Durand se je ustavil, rekoč: Teh je največ. Skoro vsak drugi Parižan je Durand. Piši! Adam Durand, ulica Rivoli 43... Adolf Durand, ulica Bonaparte 56... Arnold Durand, ulica des Archives 51... August Durand, ulica Sulpicija 39... Pierre Durand, boulevard Montmartre 103...

— Kaj ti je? — sem ga vprašal začuden, kajti njegov namen ni bil jase.

— Kar piši in ne vprašuj, — je zagodrnjal Fardot. — Marcel Durand, Place de la Concorde 106...

— Toda, — sem se osmelil, — saj vabiš same gospode Durande.

— Seveda, tako je, — je odgovoril Fardot. — Vrag me vzemi, če ne bom imel polne dvorane. V adresarju je teh Durandov nad 300.

Čez dva dni, točno ob pol štirih, sem stal pri vходу in sprejemal vse Durande iz celega Pariza. In čudno! Vsi so se pisali enako, a vendar si niso bili podobni. Med njimi so bili veliki in majhni, debeli in suhi, črnolasi, plešasti in plavalasi Durandi. In vsi naj bodo potomci enega Duranda! Pri tej misli sem nehote občudoval praprade vseh teh Durandov. A Durandov je prihajalo vedno več.

Ko mi je neki elegantni gospod izročil vstopnico, sem mu zašepetal na uho:

— Vi ste gospod Durand, je-li?
Nakar je on privzdignil klobuk in odšel na svoje mesto. Najbrž je si mislil: »Očividno sem storil temu človeku kako uslugo, da se me tako hvaležno spominja.«

Jaz sem bil pa vesel, da sem se tako lahko seznanil z boljšim gospodom. Škoda, da me je kmalu spravila v zadrego neprijetna zadeva, katere s prijateljem sploh nisva upoštevala.

Prišel je nov poslušalec in mi dejal:

— Šel sem naprej, moja žena pride za menoj. Bodite tako prijazni in povejte ji, kje naj me išče. Pišem se Durand.

Gospod je odšel na svoje mesto in me pustil v nepopisni zadregi. Skušal sem si vtisniti njegove poteze v spomin. Bil je velik, suh, svetlih las. Komaj sem si ga v mislih za silo naslikal, me je že čakal drugi. Podal mi je vstopnico, rekoč:

— Prijatelj me je prosil, naj grem naprej in mu rezerviram sedež. Bodite tako prijazni in zabeležite si moje ime, da boste vedeli, ko me bo iskal. Pišem se Durand.

Še pet ali šest Durandov me je prosilo, naj si zabeležim njihova imena. Vseh obrazov si seveda nisem mogel zapomniti in tako sem sklenil prepustiti to kočljivo zadevo božji previdnosti.

Ko je pa nekdo stopil k meni in mi dejal: »Gospod Durand je vam rekel, da pridem pozneje, ko...« nisem čakal, da konča, marveč sem mu dejal brez pomisleka: — Izvolite v dvorano, gospod Durand sedi tam-le pri vходу v smeri proti ložam desno od levega sedeža...

Ob tri četrt na štiri, ko je hotel Jean Fardot stopiti na oder, sem se naglo ozrl po dvorani. Bila je polna do zadnjega kotička. Povsod so sedeli Durandi. Fardotu se je vrnilo zaupanje v samega sebe. Bil je miren in zadovoljen, da se je oziral po dvorani. Poslušalec sicer ni poznal osebnosti, pač pa po imenu. In to tudi ni kar tako.

Ostal sem pri vходу v dvorano. Predavanje se je pričelo dobro. Fardot je napravil na poslušalce najboljši vtis s predavanjem o »Parisu«, ustanovitelju prvega domačega ognjišča v

Troiji.

Naenkrat je planil nekdo v dvorano.

— To je dobro znamenje, — sem pomislil. — Mož hiti, da bi ne zamudil predavanja.

Toda gospod je ves upehan zajekljaj:

— Povejte, prosim, kje sedi gospod Durand. Samo hitro, hitro, zadeva je nujna.

Zamahnil sem z roko proti dvorani, rekoč:

— Tamle sede Durandi.

Neznanec je planil v dvorano in preletel z očmi lože, balkon in parter. In ko je zagledal v prvi parterni vrsti nekega debelušnega gospoda, mu je začel mahati z roko. Dotični gospod se pa ni zmenil zanj, ker je pazljivo sledil predavanju.

Približal sem se torej zamudniku in mu zašepetal na uho:

— Kar pojditte k njemu, tam je še en prazen sedež.

Toda on me očividno ni poslušal, kajti komaj sem izgovoril te besede, je nastavljal roke na usta in zakričal na vse grlo:

— Halo! Gospod Durand, pri vas gori!

Kakor na povelje, so planili vsi poslušalci pokonci. V dvorani je zavladala splošna panika. Nastalo je prerivanje in podiranje stolov, ki pa ni trajalo dolgo. Kmalu je zavladala grobna tišina. Lože, balkon, parter, vse je bilo prazno.

Samo na odru je ostal onesveščen ubogi Fardot.

Maurice Renard — Albert Jean:

Skrivnostni mrliči

Roman.

Že vem: v kavarni des Archives. Soste. Ta je kakor mokra kura. rad se zabava. strahopeten je kakor zajec. Kaj hočem še več? Vendar se pa spominjam, da mi je nekoč pripovedoval o Villejuifu. Pozna ta kraj. Nič ne de. Ljubši mi je ta dečko nego kak neznanec

2. junija. Četrti poizkus me je razočaral. kakor prvi trije. Ogorčen sem. Besnel sem, ko se je izkazalo, da trupla ne morem obuditi. Toda kaj mi pomaga besneti, ko sem pa brez moči. Skušal sem oživiti organsko lutko, ki ni poznala nikoli drugačnega življenja. nego podobno, projicirano na temno ploščo mogočne luči. Paradoks? Ne. ne in ne, to ne sme biti. Pljuča vdihavajo in izdihavajo zrak, ki sem ga spravil v prsa z umetnim dihanjem. Meso je prožno in postane rdeče, če ga masiram. Srce na dlani je prožno. Samo psihološkega momenta ne morem ujeti. Ta važni trenutek, ki nastane med koncem radioplastike in prvimi znaki razpada v globinah pljuč.

Vztrajati je treba!

4. junija. Snoči sem sežgal Sosteevega dvojnika na vrtu. Slaba ideja. Kolobarji dima. Odsevi ognja. Stedilnik je mnogo boljši. toda poprej je treba trupla razsekati, a pri tem izgubim mnogo dragocenega časa.

10. junija. Soste je bil aretiran, ker je osumljen umora. Njegova pot v Villejuif mu omogoči dokazati alibi. In vendar je še ni omenil. Molčal bo. Če bi me mislil izdati, bi bil to še storil.

Oddahnil sem si. Predno pride Soste pred poroto, mi ne bo več treba skrivati poizkusov. Sicer pa življenje tega pajaka ni prav nič zanimivo. En človek več ali manj, to ne igra nobene vloge. Tu je moja posoda. Porodi lahko še tako nazadujejo. Bodočnost ne potrebuje več porodov. Imeli bomo tvornice, v katerih bomo izdelovali odrasle ljudi.

Sanjam. A vendar še vedno izdelujem samo trupla.

5. avgusta. Se en poraz. Seznam mojih poizkusov v notezu narašča. Še sedmi: Réaumur — 4. avgusta ob 20.

In nič, nič, nič! Vzdihujem kakor doktor Faust, ko se je sklanjal nad pergamente v svojem alkimističnem brlogu.

Casi se izpremenjujejo. Brlog postane laboratorij. alkimista nazivamo kemik. In stare marnje, za katerimi se je gnalo človeštvo vseh časov, so se končno uresničile. Nekega dne bodo živele! Kaj napoči ta dan?

Dolga stoletja je zapuščalo pokolenje pokolenju vročo željo ustvariti življenje, vendar pa doslej človeštvo na tem polju ni doseglo nobenega uspeha. Homunkulus. Živ človek, ki naj bi se rodil pod našimi prsti iz sežganih kislin, ognja ali žarkov, še ni stopil iz naših peči. Okamenine so izhlapele v kristale, mrtve vodne rastline so ostale na dnu naših eprovet, v moji vani so se pojavila trupla. Toda življenje, cilj našega hrepenja skozi dolga stoletja, nas ni hotelo ubogati. Od retorte do destilacijskega aparata in do moje posode, ki je prav tako prazna, kakor kotel starodavnih čarodejev.

Mar ni bil Prometej prvi alkimist? Kaj ni on tisti, čigar duh se je selil iz telesa v telo in se imenoval Albert le Grand, Lulle, Flamel, Paracelsus, Quinton, Berthetot, Cirigue? Kaj se ne ravna vsi moji eksperimenti po njegovem večnem snu? Kaj nisem jaz zadnja inkarnacija pravičnega Titana, to je človeka, v katerem gori zdaj neugasljiva Misel?

Jaz sam sem Prometej. In kakor on sem tudi jaz ukradel večno iskro, tudi jaz sem ukradel ogenj. Ogenj — jaz ga imam. Imam ga kakor on iskro. Kajti blisk je elektrika, a elektrika je svetloba. In tu se preizkušam, preizkušam v sebi. Prometeja. Zavoljo katere prepovedane zmagi, o Titan, zavoljo katerega trenutnega uspeha, si trpel strašne muke?

Za nobeno zmago. Zame je to sramota, ki jo čutim za svoje proizvode, ker niso nič drugega nego nestvori, izrodki.

Neozdravljiva obsedenost človeka, mučno hrepenenje po ustvarjanju, ta nedosegljivi cilj vseh časov in pokolenj, ali te bom končno dosegel? Bom živel dovolj dolgo, da zmagam? Ali se bo smejal Prometej nad svojim nesmrtnim delom v osebi Ciriguea, on, ki je že nešteto krat umrl, ne da bi bil njegov cilj dosežen? Ali bom ta srečnejši jaz? Ali bom jaz, ali pa bo v bodočnosti novo vtelesenje mene, ki sem samo ideja, nesmrten Prometej?

Ah! Ko bi veroval v dušo, kako globoka bi bila moja vera v preseljevanje duš! Verjel bi, da sem Prometej. Bil bi trdno prepričan, da bom pozneje znova živel v drugi podobi, da dovršim »božanstveno« delo, če bi mi moje uboge srce to pot ne privoščilo dovolj časa.

Toda duša? Ali morem verovati v dušo kot nekaj, kar je ločeno od telesa? Ali morem verovati, da je duša tudi življenje in da je življenje duše resnični plamen, dočim so naša telesa samo njegove baklje? Da jaz nisem nič drugega, nego človek, ki izdeluje baklje, mrtve sveče? In da teh sveč ne more

prižgati človek? Kakšna blaznost. Zopet stavljam se Bichatu z Magendijem in Claudom Bernardom. Ne verujem v »skupnost funkcij, ki se protivijo smrti«. Vitalnega principa ni. Vitalni pojavi so samo fizično - kemični fenomeni. Življenje je sežiganje. Telo se mora vneti samo od sebe, v danem trenutku, kakor precizna naprava. Kadar človek umre, odnosno če ugasne plamen, se zgodi to zato, ker fizično gorenje iz tega ali onega razloga preneha.

18. aprila. Včeraj sem napravil osmi poizkus. La Villette — 17. avgusta — ob 16. Nič! Žena, ki je prišla in zopet odšla, je pustila pri meni svojo mrtvo podobo.

Boril sem se v pravem pomenu besede s truplom in smrtjo, z življenjem — kaj vem, kaj je bilo? Boril sem se, in poražen sem.

Kaj me je porazilo? Kaj? Človek bi obupal. Obduciraj sem truplo. Držal sem v rokah možgane z njegovimi celicami, gubami in globokim zarezami. Prezrati so se mi zdeli do najmanjših podrobnosti enaki možganom pravega trupla. Bela in rjava snov ter žilica, v kateri naj bi bila po Descartesovem mnenju duša... Filozofija. Poezija.

Nato sem dolgo pregledoval organ za organom, ves organski stroj. In nič poškodovanega nisem našel.

A vendar sem planil na truplo še prej, predno je bilo umetno narejeno. Prsa sem razrezal še v kopeli. Srce je še utripalo. Zagrabil sem ga in spremikal njegove utripe, da bi jih ohranil. Naenkrat se je ustavilo. Mehurčki so se množili in smrt se je polastila moje dovršenega kipa.

Naj nihče ne govori, da je bilo zadavljeno ali utopljeno. Temu nedostatk sem nedavno odpomogel z dihalno masko, ki jo natakem modelu in ki se tudi reproducira. Ta maska omogoča nastajajočemu dvoimiku dihati skozi cevko, ki moli iz tekočine.

Ah, kateri bojevnik se je kdaj boril tako junaško! Kateri ljubimec je tako strastno objemal! Celo uro sem posvečal poizkusu vse svoje znanje, vse svoje sile. Storil sem vse, kar je bilo v mojih močeh, da premagam smrt. Napel sem vse sile, razmišljal in eksperimentiral sem na vse načine...

Nič! Neke nevidna in nepremagljiva sila mi je prekrizala račune. Pasivna rezistenca odbija moje naskoke. Naletel sem na nepremagljiv antagonizem nečesa. In moram dobro paziti, da ne zapadem oni smeri duha, ki je vedno pripravljena nuditi stvarjem blagohotne ali sovražne namene, kakor da ima opraviti z živimi bitji. Takoj smo pripravljeni prisoditi energijam ali pasivnosti vrednote osebnosti in naziv bitja. V ozračju zagonetnosti postane nekaj kaj hitro nekdo. Omenil sem že, da človek ne prenese brez groze eksistence nečesa nerazumljivega. In zato si takoj izmislimo nekaj božanstvenega. Tako je nastal iz groma Jupiter, iz duše Psiha. Tudi jaz sem pravkar mislil, da se borim z nevidnim orjacom, ki z nepremagljivo silo brani svojo last. Ta misel mi je šinila v glavo, ko sem držal v roki otrplo srce in ko sem si zaman prizadeval premagati smrt. Kako naj bi nazval tega orjaka, če bi moj razum podlegel slabosti, nagonu? Sam ne vem. Eh, kaj bi si belil glavo. Morda pa odkrijem boga, ker se borim z neznanom, nepremagljivo silo? Ta zagonetna sila stoji nekje za mojim hrbtom in izteguje svoje železne krepilne na vse, kar počnem.

Eh, Cirigue, kam pa meriš? Ni ne boga, ne nadnaravnosti. Je samo narava in snov. Človek je potujoča posoda, da misli, ki izloča nekaj duhovnih sokov, kakor izločajo cvetlice vonj. Bog, to je kemija. Duša je življenje. Kam gre po smrti? Gre, da se pridruži plamenu ugaslih bakelj. Izhlapi.

Mogoče je bilo dvoje: ali se nisem polastil iskre, ali je pa iskra v moji roki ugasnila.

Torej! Razpiham jo zopet, če bo treba. In če bo treba, se je polastim.

13. septembra. Tristo vragov! To razočaranje. Moj deveti poizkus je med vsemi najslabši. Ta izpopolnitev je bila samo glupo poslabšanje. In svoj živ dan še nisem videl tako grozne reči, kakor je bila sluzasta, gobava tvarina, ki sem jo potegnil iz kopeli. K sreči model ni mogel ostati pri meni deli časa. Pričakovali so ga razuzdanci opolnoči v Montreuilu. Moral sem držati obljubo in odpeljati dekleta tja. Pet tisoč za izjavljen portret, to je drago. A moja finančna sredstva se očividno krčijo.

Vendar se pa ne kaže prenačiti. Dospel sem do one točke, kjer se mora vsak izumitelj ustaviti, pomisliti in pretehtati vse važne okoliščine. Sicer bo pa itak dobro napraviti med poizkusi daljše presledke že zaradi dima, ki so ga ljudje opazili. Mislim torej, da bo najbolje, če ne podaljšam svojega bivanja v stolpu, ker se je itak slabo začelo.

Vse kaže, da mora biti v mojih poizkusih nekaka vrzel. Obduciraj sem sicer psa in njegove dvojnike. Obduciraj sem tudi dvojnike svojih človeških modelov, toda človeškega telesa in njegovega dvojnika še nisem obduciraj. A to bo treba storiti. Ugotoviti moram sličnost. Priznavam, da v svrhu ugo-

totivite golega dejstva ne morem žrtvovati modela. Bodočnost pokaže, da-h bo to potrebno, toda najprej bi rad reproduciral človeško truplo, telo moškega ali ženskega, umrle naravne smrti. Tako truplo bi rad primerjal v najmanjših podrobnostih z reprodukcijo.

Kje dobiti to reč? V tem je vsa nesreča. V bolnicah že itak primanjkuje trupel. Nikjer se menda ne boje za nje tako, kakor v bolnicah. To mi je povedal brat. Zato ni mogoče podkupiti slug v zavodu za sodno medicino. A časi, ko so zločinci izkopavali trupla na pokopališčih, so že minili. Poleg tega pa stojim na stališču, da bi raje razrezal samega sebe nego da ubijem koga samo za brezuspešno eksperimentiranje.

To ni tako enostavno. Bo treba pač temeljito razmišljati. Toda že zdaj se mi zdi, da bo najbolje ponoči odkopati mrliča.

14. oktobra. Zopet sem tu.

Sestavlil sem cel študijski načrt. Sestavlil sem tudi poseben načrt, kako si preskrbeti za obdukcijo človeka, ki je živel.

Že pred dnevi sem sklenil ukrasti ponoči truplo s pokopališča.

Zanimal sem se za vse pogrebe in si zapomnil lego vseh novejših grobov. Ne vem, zakaj sem neprestano odlašal ta načrt. Menda zato, ker dotična trupla niso bila povsem sveža in bi torej ne odgovarjala pogojem, ki jih mora imeti moj nepremični pripomoček.

Toda danes zjutraj sem zvedel za smrt slavne igralki, ki sploh ni bila bolna. Gre za Manon Duguetovo. Baje so njeno truplo pripravili tako, kakor trupla, ki jih hranijo za anatomske institute, kjer študirajo mladi medicini na njih medicino. To pomeni, da bo ohranjeno igralkino truplo delj nego potrebujem. In še več — pokopana bo z vsem svojim nakitom tako, da odvrne tatvina vsak sum od mojega eksperimentiranja. Ljudje bodo mislili, da je oskrnil pokopališče nekdo, ki mu je šlo za nakit.

Stoj! Ubiti — da, če bi ne šlo drugače. Toda krasti, ne. To je nevarno. Kaj početi z nakitom? Nič. Samo če bi se domenil s sumljivimi prekupčevalci, ki bi me pa lahko izdali. To je bedasto, da si ne upam niti šestst denarja, ki mi je še ostal. A moji trgovski posli so zadnje čase sploh izostali. Zanemarjam svoj poklic in to ni dobro.

Ne, druguljev ne ukradem. A to bi lahko vzbudilo domnevo, da gre za zločin iz ljubezni. Igralko so mnogi oboževali. Ljudje bodo mislili, da je njen ljubček v obupu ljubosumen celo na grob. Romantika!

A kdo spozna Manon Duguetovo v oblakih črnega dima, ki se dvigne ponoči nad stolp kralja Jana?

Da, zgodilo se bo.

24. oktobra. Vem, da radioplastika, ki postane kmalu radiogeneza, ni primerljiva metoda.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Venera in zrakoplov

Kako zamenjajo lajki planet z zrakoplovom. — Venero so med vojno opetovano obstreljevali, misleč, da je Zeppelin. —

Zvezdoslovec abbe Morleux v Bordeauxu je izdal nedavno poljudno knjižico o zvezdoslovju. Avtor skuša zainteresirati širše kroge za zvezdoslovje in navaja nekatere primere, kako se lahko lajki pri opazovanju nebesnih pojavov zmoti. Največkrat se ljudje zmotijo v naziranju o planetih. Malo ljudi ve, kakšna je razlika med planetom in stalnico. Leta 1905. so opazili v Cherbourg svetlobni »fenomen«, ki je bil res fenomenalen, toda samo kot dokaz človeške naivnosti. Ta fenomen so si razlagali nekateri kot električni meteor odnosno svetlikajočo se meglo, drugi zopet kot balon, kometa ali celo sozvezdje. Deset dni je prebivalstvo govorilo samo o tem čudnem nebesnem pojavu. Slednjič je župan odredil, naj se ugotovi, kaj je prav za prav s tem fenomenalnim pojavom na nebu. Našel se je samo neki mornariški častnik, ki je trdil, da se vidi na nebu najbrž Jupiter. V resnici je bila pa Venera.

Venera je delala ljudem hude preglavice zlasti med svetovno vojno. V Padovi so jo smatrali l. 1916. za reflektor avstrijskega aeroplana. Prebivalstvo je že zahtevalo od vojaških oblasti, naj ga začno obstreljevati, ko se je oglašil nekdo, ki je pomiril razburjene duhove, češ, da gre za polarno zvezdo. Cherbourg'ska storila se je ponovila leta 1910. v Lille, kjer so prebivalci nekega večera opazovali svetlobni meteor, ki so ga smatrali za Halleyjev komet. Tudi v tem primeru je šlo za Venero, ki se je videla takrat 4 mesece zapored. V Angliji so smatrali Venero leta 1913. za nemški zrakoplov. Tudi v Rusiji je med vojno Venera zmešala ljudem glave. Prišlo je tako daleč, da so jo začeli obstreljevati misleč, da imajo opraviti s sovražnim zrakoplovom. Med vojno je povzročila Venera opetovano splošno paniko. Leta 1916. so vojaške oblasti v Rouenu odredile, da se mora vse prebivalstvo skriti v kleti, češ, da začno zdaj padati iz sovražnega zrakoplova bombe. V Marseillu so videli celo dva sovražna zrakoplova, Venero in Jupitra, ki sta bila baš v konjunkciji.

Zabavno zmoto je zagrešila l. 1919.

Gospodinje zahtevajo enostavnejše delo!

Vsaka gospodinja ima nešteto predmetov, ki jih mora osnažiti. Ona je pri tem delu že dovoljno truda in muke poskusila, uporabljajoč za vsaki pojedini predmet drugo sredstvo za snaženje. Vporabljaajoč čas kako tekočino, čas kako pasto, potem zopet kaki prah in pri tem še nesnažne roke in neprijeten vonj, lahko pokvarijo gospodinjino voljo za snaženje.

Vsem tem neprijetnostim napravil je kraj prah »Vim«.

»Vim« je eno idealno in universalno sredstvo za snaženje, brez vonja, in služi za snaženje okna, kopalnih kadi, vratnih kluk, brez da ostavlja kake madeže in brez da se pri delu onesnažajo roke.

V »Vim« je našla gospodinja ono, kar si je že dolgo in dolgo želela.

»Vim« snaži vse!

Tortika **Norbert Weiss** **ZAGREB**
Trg „N“ št. 5

Prosim, pošaljite mi za poskus, brezplačno en mali omoč praha »Vim« za snaženje.

Ime: _____

Mesto: _____

Ulica: _____

nega angleška revija, ki je opisovala svojim čitateljem trud neumornih zvezdoslovcov, češ, da delajo vso noč, da bi videli, kdaj se pojavi Venera. Takih zvezdoslovcov na svetu seveda ni, kajti nič ni lažjega, nego ugotoviti že vnaprej, kdaj Venera vzhaja in zahaja.

Komur je astronomija španska vas, se sploh lahko zmoti in »pogrunta« kaj tako pametnega, da se mu ves svet smeje. So ljudje, ki mislijo, da je poleti toplo zato, ker je solnce bližje zemlji nego pozimi. Res je nasprotno, da se namreč zemlja najbolj približa soncu pozimi. Trgovska zbornica v Bone (Alžir) je odklonila nekoč predlog glede uvedbe enotnega letnega časa po zgledu Francije. Svoje stališče je podprla s trditvijo, da Alžir ne potrebuje tega, ker leži južneje. In ker leži južneje, da je od junija do septembra dan daljši nego v Franciji. Res je pa ravno nasprotno. V tem času je dan v Franciji daljši nego v Alžiru, kjer traja dan 14 ur 36 minut, dočim traja v Parizu celih 16 ur.

Film Predvajanje filmov v kaznilnicah

V Ameriki so prišli prvi na misel, da predvajajo jetnikom filme. Ta ideja je rodila uspeh, kajti filmi, zlasti socialni in tragedije, imajo nenavaden vpliv na jetnike. Metoda predvajanja filmov v kaznilnicah se je sedaj uveljavila tudi na Švedskem. Tako so nedavno predvajali v mestu Svartsjö jetnikom več filmov.

»Rezultat,« je izjavil direktor kaznilnice nekemu novinarju, »je bil nadvse zadovoljiv. Vobče je opaziti, da ima film mnogo večji vpliv na jetnike kot pa predavanja. Filme predvajamo vsako nedeljo. Za uverturo igra orkester, ki je sestavljen iz samih kaznjencev, po koncertu pa predvajamo film. Višek našega programa je: film s Chaplinom. Morda še noben filmski igralec ni imel hvaležnejše publike kot je jetniška. Zanimivo je opazovati, kakšen vpliv imajo komični filmi na jetnike. Človek bi mislil, da težko naporno delo in enolično življenje jetnikom ubije ves smisel za hu-

mor. Toda temu ni tako. Samo da jetniki vidijo Chaplina na platnu, pa se prično glasno krohotali. Nekateri so kar cepetali od veselja, drugi so od navdušenja plakali. Pomirili so se šele, ko je bilo filma konec.«

— Nacionalni velefilmi v Nemčiji. Nemška nacionalna združenja so ustanovila posebno družbo pod vodstvom bivšega dvornega igralca Klaudina, čije naloga bo izdelovati prave nacionalne filme. Med drugim bo družba tudi filmovala bitko pri Lipskem, za kar potrebuje 18.000 vojaško izsolanih oseb. Filmi se bodo predvsem predvajali v krajih, kjer ni kinematograf. Družba ima na razpolago okoli 100 avtomobilov.

— Ruska deca in film. Na nedavnem sestanku pedagogov v Moskvi se je razpravljalo tudi o vplivu filma na mladino. Statistika o tem je prav zanimiva. Na podlagi opazovanj so učitelji ugotovili, da poseba kinematografe okoli 88 % otrok in gre večina najmanj tri- do štirikrat na mesec v kino. Otroci od 12. leta dalje so vsi kinobiskovalci. Nekateri obiskujejo kino tudi 10-, 20- ali celo 30krat na mesec. »Brez kina ne morem živeti,« je pisal neki malič, »saj je drugače preveč dolgočasno na svetu.« Neka deklica je pisala: »Če mi mati ne da denarja za kino, jokam toliko časa, da dosežem svoj cilj.« Toda samo okoli 15 odstotkov otrok dobi denar od roditeljev, ostali ga priberajo, ali pa se »znažejo«. Na drugi strani pa je tudi zanimivo, da poseba kinematografe v največji meri deca preprosti ljudi in delavce. Otroci inteligence tvorijo samo 2 odstotka vseh obiskovalcev. Kakor drugod, tako se tudi v Rusiji deca večinoma navdušuje za pustolovske filme in v tem pogledu ji ameriški filmi bolj konvenirajo nego evropski. Za ljubavne filme otroci niso navdušeni in neki deček o tem drastično podaja svoje mnenje. Med drugim piše: »To so najslabši filmi; dva se zaljubita in se zopet ločita. Nak, za take gluposti nimam denarja.« Ljubljence ruske dece je Douglas Fairbanks, katerega si je deca izbrala za svoj idol.

— Premijera Chaplinovega filma »Circus« na Dunaju. Premijera Chaplinovega filma »Circus« bo v ponedeljek 30. t. m. na Dunaju. Za film vlada na Dunaju ogromno zanimanje in so že sedaj sedeli večinoma razprodani. Evropska premijera filma je bila pred dobrimi 14 dnevi v angleškem kraljevskem dvorcu Buckingham in ji je prisostvoval sam angleški kralj. Zanimivo da so v dvorcu sploh prvič predvajali film. Kralj je odredil, da se v dvorcu sedaj di modern kinematograf.

V restavraciji.

Natakar: Želite obedovati tab? hote ali a la carte? Gost: No, prinesite vsakega porcije s praženim krompirjem.

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.